СХВАЛЕНО
педагогічною радою
протокол №1 від 28.08.2026 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Керівник закладу
Марина ГОЛОДЮК
Наказ № 68 від 31.08.2026 р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Строїнецького ліцею

Тиврівської селищної ради

на 2026-2027 навчальний рік

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ. Призначення закладу загальної середньої освіти……..3-6

Розділ І. Освітня програма для початкової освіти (І цикл, 1-2 класи) ……7-23

Освітня програма для початкової освіти (І цикл, 3-4 класи),……..24-42

Освітня програма ІІ ступеня (5-9 класи)…....…….……..43-56

Освітня програма ІІІ ступеня.(10-11 класи).....…….……57-64

Вступ

І. Загальні засади.

Строїнецький ліцей Тиврівської селищної ради здійснює свою діяльність на підставі ст.53 Конституції України, у відповідності із Законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти», від 30.09. 2020 р.,№898 «Про затвердження Державного стандарту базової середньої освіти», наказу Міністерства освіти і науки України №274 від 28 березня 2022 року «Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні», відповідно до «Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу» ДСанПіН 5.5.2.008-01», Постанови головного державного лікаря України від 26.08 2021 року №9 «Про протиепідемічні заходи у закладах освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби», на підставі власного Статуту закладу загальної середньої освіти. Метою закладу освіти є надання якісних освітніх послуг здобувачам освіти, забезпечення їх всебічного розвитку, здатності до самореалізації, відповідальності, трудової діяльності, громадянської активності, повноцінного життя в суспільстві. Досягнення цієї мети здійснюється шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності:

-вільне володіння державною мовою;
-здатність спілкуватися іноземною мовою;
-математична компетентність;
-компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
-інноваційність;
-екологічна компетентність;
-інформаційно-комунікаційна компетентність;
-навчання впродовж життя;
-громадянські та соціальні компетентності;
-культурна компетентність;
-підприємливість та фінансова грамотність.

Спільними для всіх компетентностей є вміння критично та системно мислити, здатність логічно обґрунтовувати позицію, конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, творчо мислити, проявляти ініціативу, співпрацювати з іншими людьми.

Освітня Програма закладу є сукупністю освітніх програм різних рівнів навчання: початкової, базової та повної загальної середньої освіти. Причому враховано особливості здобуття освіти на І та ІІ циклах початкової освіти, що відображено в окремих освітніх програмах (освітня програма початкової освіти І цикл (1-2 класи), освітня програма початкової освіти ІІ цикл, (3,4 класи)). Також виокремлено освітні програми базової середньої освіти (для учнів 5-7 та 8-9 класів Нової української школи). Це зумовлено особливостями модернізаційних процесів освітнього простору. Ураховуючи потреби здобувачів освіти, матеріально-технічне забезпечення закладу, кадрове забезпечення , для учнів старшої школи впроваджено профільний рівень (філологічний напрям, профіль – українська філологія), що відображено в освітній програмі, Постанови Кабінету Міністрів України від 15.08.2021 р. №957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти» (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 483 від 26.04.2022; № 979 від 30.08.2022). Згідно з чинним

законодавством Строїнецький ліцей здійснює освітній процес у відповідності до рівнів програм трьох ступенів:

- І ступінь-початкова освіта;
- ІІ ступінь – базова освіта;
- ІІІ ступінь - повна загальна середня освіта.

Тип навчального закладу- ліцей. Скорочена назва – Строїнецький ліцей.

У 20256-2027 навчальному році кількість класів у закладі – 11. З них:

1-4 класів -4
5-9 класів – 5
10-11 класів – 2

Орієнтовна кількість учнів 132: 1-4 класи - 34, 5-9 класи -69, 10-11 класи -31.

Мова навчання – українська.

Освітні навчальні програми складено відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України:

- від 12.08.2022 р. «Про Типові освітні та навчальні програм для 1-2 класів та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти» № 743 ,
- від 09.08.2024 р. №1120 «Про внесення змін до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»
- від 09.08.2024 № 1120 «Про затвердження Типових освітніх та навчальних програм закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня»,
- від 20.08.2025 р. №890 «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня»

ІІ. Порядок вивчення окремих предметів, кількість яких має дробове число на рік.

№ за/п	Предмет	ПІБ педагогічного працівника	Клас	Загальна кількість годин на рік	Буде прочитано у І семестрі	Буде прочитано у ІІ семестрі
1.	Правознавство	Щербина О.С.	9	0,5 год.	-	1 год.
2.	Громадянська освіта	Щербина О.С.	7	0,5 год.	1 год.	-
3.	Громадянська освіта	Щербина О.С.	8	0,5 год.	1 год.	-
4.	Громадянська освіта	Щербина О.С.	9	0,5 год.	-	1 год.
5.	Історія України	Щербина О.С.	9	1,5 год.	2 год.	1 год.
6.	Історія України	Щербина О.С.	10	1,5 год.	1 год.	2 год.
7.	Історія України	Щербина О.С.	11	1,5 год.	2 год.	1 год.
8.	Всесвітня історія	Щербина О.С.	7	0,5 год.	1 год.	-
9.	Зарубіжна літ.	Гончарук О.М.	5	1,5 год.	1 год.	2 год.
10.	Зарубіжна літ.	Гончарук О.М.	6	1,5 год.	2 год.	1 год.
11.	Зарубіжна літ.	Гончарук О.М.	7	1,5 год.	2 год.	1 год.
12.	Зарубіжна літ.	Гончарук О.М.	8	1,5 год.	1 год.	2 год.
13.	Зарубіжна літ.	Гончарук О.М.	9	1,5 год.	2 год.	1 год.
14.	Англійська мова	Приянчук Л.М.	5	3,5 год.	3 год.	4 год.
15.	Англійська мова	Приянчук Л.М.	6	3,5 год.	4 год.	3 год.
16.	Англійська мова	Приянчук Л.М.	7	3,5 год.	3 год.	4 год.
17.	Інформатика	Голодюк В.В.	7	1,5 год.	1 год.	2 год.
18.	Інформатика	Голодюк В.В.	8	1,5 год.	2 год.	1 год.
19.	Біологія	Голодюк В.В.	7	2,5 год.	3 год.	2 год.

20.	Хімія	Голодюк В.В.	10	1,5 год.	1 год.	2 год.
21.	Географія	Тимофєєва Т.В.	9	1,5 год.	1 год.	2 год.
22.	Географія	Тимофєєва Т.В.	10	1,5 год.	2 год.	1 год.
23.	Етика «Вчимося жити разом»	Піскун А.С.	5	0,5 год.	1 год.	-
24.	Етика «Вчимося жити разом»	Піскун А.С.	6	0,5 год.	1 год.	-

ІІІ. Структура навчального року

Відповідно до Закону України «Про освіту» (ст. 15) 2026/2027 навчальний рік структуровано за семестрами, тривалість навчального тижня 5 днів. Навчальні заняття організовуються **за семестровою системою:**

І семестр: з 01 вересня по 25 грудня (16 тижнів)
ІІ семестр: з 11 січня по 31 травня (19 тижнів)

Терміни проведення канікул (орієнтовно):
Осінні: з 26 жовтня 2026 р. по 01 листопада 2026 р.
Зимові: з 28 грудня 2026 р. по 10 січня 2027 р.
Весняні: з 29 березня 2027 р. по 02 квітня 2027 р.

Навчальний рік розпочати **01 вересня 2026 р**. і закінчити **31 червня 2027 р**. Встановити тривалість навчального тижня **– 5 днів.**

Встановити тривалість робочого дня у межах 7 уроків: з 9:00 до 15:35.

Встановити таку тривалість занять: 1 клас – 35 хвилин, 2-4 класи – 40 хвилин, 5-11 класи -45 хвилин.

Встановити тривалість відпочинку між уроками: перерви після 1, 2, 4, 5, 6 уроків по 10 хвилин, після 3 уроку - 20 хвилин.

Навчальний рік закінчується проведенням державної підсумкової атестації випускників початкової ланки освіти (орієнтовно 17 – 21 травня), основної ланки освіти (01– 18 червня). Державну підсумкову атестацію проходять особи, які завершують здобуття початкової (у 4 класі),базової середньої (у 9 класі) та повної загальної середньої освіти (в 11 класі) відповідно до Порядку проведення державної підсумкової атестації, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07.12.2018 №1369 із змінами та доповненнями, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 18 лютого 2019 року №221, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 02.01.2019 № 8/32879. Атестація осіб, що здобувають початкову освіту, здійснюється з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладу освіти та якості освіти. Атестація з української мови та математики є обов'язковою для усіх рівнів здобуття освіти (початкової, базової, повної загальної середньої). Атестація у формі зовнішнього незалежного оцінювання здійснюється відповідно до Порядку проведення ЗНО та моніторингу якості освіти, затвердженого постановою КМУ від 25 серпня 2004 року №1095 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 08 липня 2015 року №533). Перелік навчальних предметів, з яких проводитиметься атестація, буде встановлено Міністерством освіти і науки України, державна підсумкова атестація в 4, 9 класах проводитиметься за завданнями, розробленими педагогічними працівниками закладу освіти.

Режим роботи закладу здійснюватиметься за п’ятиденним навчальним тижнем, в одну зміну. Навчання відбуватиметься за кабінетною системою.

Перший та другий рівні освіти працюють за рівнем – стандарт, ІІІ рівень – профільний (українська мова).

У закладі освіти незалежно від основної моделі навчання завчасно створена та підтримується в готовності стала система дистанційного навчання, яка дозволяє перейти до дистанційної взаємодії без додаткової організаційної підготовки.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Цикл І (1 – 2 класи)

Освітня програма *початкової освіти* окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями *обов'язкових результатів навчання*, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Освітня програма визначає:

-загальний обсяг навчального навантаження та *очікувані результати навчання* здобувачів освіти, подані в рамках освітніх галузей;

-перелік та пропонований зміст освітніх галузей, укладений за змістовими лініями;

-тривалість і взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін, їхньої інтеграції, а також логічної послідовності їхнього вивчення;

-форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

-вимоги до осіб, які розпочинають навчання за цією програмою.

До освітньої програми додано навчальний план (див. Додаток 1).

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних *навчальних програмах*.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

-мовно-літературна, у тому числі:

рідномовна освіта (українська мова та література (МОВ)

іншомовна освіта (ІНО)

-математична (МАО)

-природнича (ПРО)

-технологічна (ТЕО)

-інформатична (ІФО)

-соціальна і здоров'язбережувальна (СЗО)

-громадянська та історична (ГІО)

-мистецька (МИО)

-фізкультурна (ФІО)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті початкової освіти, даною освітньою Програмою визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної галузі. Очікувані результати навчання здобувачів освіти подано за змістовими лініями і співвіднесено за допомогою індексів з обов'язковими результатами навчання першого циклу, визначеними Державним стандартом початкової освіти.

Змістові лінії кожної освітньої галузі в межах І циклу реалізовуються паралельно та розкриваються через «Пропонований зміст», який окреслює можливий навчальний матеріал, на підставі якого будуть формуватися очікувані результати навчання та відповідні обов'язкові результати навчання.

Оскільки освітня програма ґрунтується на компетентнісному підході, теми/ тези рубрики «Пропонований зміст» не передбачають запам'ятовування учнями визначень термінів і понять, а активне конструювання знань та формування умінь, уявлень через досвід практичної діяльності.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу. Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, досяжні, якщо використовувати інтерактивні форми і

методи навчання – дослідницькі, інформаційні, мистецькі проекти, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, моделювання, ситуаційні вправи, екскурсії, дитяче волонтерство тощо.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти. Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку. У 2026-2027 н.р. організовується інклюзивна форма навчання для здобувачки освіти з ООП, створюється інклюзивний 1 клас.

Індивідуальна освітня траєкторія реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії зі здобувачем освіти та/або його батьками, схвалюється педагогічною радою закладу освіти, затверджується його керівником та підписується батьками.

Освітню програму складено на основі типової освітньої програми та безпосередньо на основі Державного стандарту початкової освіти.

Освітня програма закладу початкової освіти передбачає досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом початкової освіти.

На основі освітньої програми складено та затверджено навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу.

Мовно-літературна освітня галузь

Рідномовна освіта (українська мова і література)

Пояснювальна записка

Освітню програму з рідномовної освіти створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою рідномовної освіти для загальної середньої освіти є розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому і суспільному житті, у міжкультурному діалозі, бачити її передумовою життєвого успіху; формування шанобливого ставлення до культурної спадщини; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** рідномовної освіти у початковій школі є:

- виховання стійкої мотивації до читання та прагнення вдосконалювати своє мовлення;
- сприяння індивідуальному самовияву учнів та взаємодії між ними через розвиток комунікативних умінь, зокрема діалогічного мовлення, театралізацію;
- розвиток уміння вдумливого читання і базових правописних умінь;
- збагачення духовного світу учнів через естетичне сприймання творів художньої літератури та медіапродуктів;
- розвиток уяви та творчого мислення учнів за допомогою творів літератури та мистецтва, медіатекстів, театралізації, гри;
- формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);

- розвиток здатності спостерігати за мовними явищами, експериментувати зі звуками, словами, фразами, зокрема і в мовних іграх, для опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;
- створення сприятливого мовного середовища у школі, зокрема й через пізнання сучасної дитячої літератури різної тематики та жанрів.

Відповідно до окреслених завдань, у початковому курсі рідномовної освіти виокремлено такі **змістові лінії**: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовлення», «Театралізуємо».

Комунікативна компетентність, зокрема вільне володіння українською мовою виявляється в безпосередньому та опосередкованому спілкуванні.

Для формування комунікативної компетентності в умовах безпосереднього спілкування програма пропонує розгортати навчальну діяльність у межах змістової лінії **«Взаємодіємо усно»** (мовець / слухач – слухач / мовець). Ця змістова лінія передбачає залучення учнів до дій зі сприймання, перетворення, виокремлення, аналізу й інтерпретації, оцінювання та використання усної інформації в реальній мовленнєвій практиці (бесіда, дискусія у класі, мікродискусія в групі, обговорення в парі тощо).

Для становлення комунікативної компетентності в умовах опосередкованого спілкування (на відстані у просторі та часі) запропоновано змістові лінії **«Читаємо»** (читач – автор), **«Взаємодіємо письмово»** (автор – читач), **«Досліджуємо медіа»** (читач / глядач / слухач – автор). Ці змістові лінії забезпечують здобуття досвіду опосередкованого спілкування, опанування кола знань (понять, уявлень) та вмінь, що дають змогу учням удосконалювати комунікативну компетентність.

Змістова лінія **«Читаємо»** спрямована на розвиток мотивації дітей до читання, залучення їх до читацької діяльності, яка ґрунтується на учнівській ініціативності та самостійності у доборі текстів для читання та інтерпретації прочитаного. Під час читання учні розвивають уміння сприймати та аналізувати текст, оцінювати прочитане та перетворювати інформацію, уявляти, мислити творчо.

Змістова лінія **«Взаємодіємо письмово»** передбачає залучення учнів до реальної писемної практики, зокрема за допомогою цифрових пристроїв та в режимі онлайн. Результатом такої роботи є базові вміння створювати писемні висловлювання у реальному та віртуальному просторі та редагувати їх.

Змістова лінія **«Досліджуємо медіа»** передбачає ознайомлення школярів з основами медіаграмотності. Діти формують уявлення про межу між реальним світом і світом мас-медіа. Вони вчаться інтерпретувати, аналізувати, оцінювати медіатексти (фільм, мультфільм, реклама, фотографія тощо) та створювати прості медіапродукти. Змістова лінія «Досліджуємо медіа» пропонує інструмент для активного критичного освоєння комунікативного медіасередовища.

Змістова лінія **«Досліджуємо мовлення»** забезпечує дослідження мовних закономірностей і формування на цій основі свідомих мовленнєвих умінь (орфоепічних, лексичних, граматичних, правописних, стилістичних, словотвірних). Також у межах цієї змістової лінії учні опановують виражальні засоби художніх текстів, що в цілому сприяє творенню індивідуального стилю мовлення.

Змістова лінія **«Театралізуємо»** слугує розвитку комунікативних умінь учнів, зокрема вміння моделювати різні ситуації спілкування, обирати відповідні комунікативні стратегії, досліджувати несловесні засоби спілкування. Увага до несловесних засобів приділятиметься і в змістових лініях «Взаємодіємо усно» та «Досліджуємо медіа», а сам прийом театралізації може використовуватися й у змістовій лінії «Читаємо».

Специфіка змістової лінії **«Театралізуємо»** пов’язана з формуванням уявлення про театр як місце, де учні здобувають досвід співчуття та співпереживання. Тому в межах змістової лінії «Театралізуємо» учні досліджують чужу (глядач) та власну (актор) експресію. Ця змістова лінія передбачає залучення учнів до сценічної творчості, в умовах якої школярі набувають акторського досвіду, зокрема імпровізації, що забезпечує розвиток у дитини емоційного інтелекту, творчого

мислення, самосвідомості й самоефективності, уміння мобілізувати інших, ініціативності, уміння долати бар'єри, пов'язані з неоднозначністю, невизначеністю та ризиками, співпрацювати з іншими особами.

Мовно-літературна освітня галузь

Іншомовна освіта (англійська мова)

Пояснювальна записка

Освітню програму з іншомовної освіти створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою іншомовної освіти для загальної середньої освіти є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей і задоволення різних життєвих потреб дитини.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** іншомовної освіти у початковій школі є:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених цією програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий під час вивчення рідної мови та інших навчальних предметів;
- використовувати в разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування;
- обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб;
- ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.

Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах опанування іноземної мови в контексті міжкультурної парадигми, що передбачає ознайомлення з культурою народу, чию мову вивчають учні. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації в межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою. На кінець 2-го класу учні загальноосвітніх навчальних закладів досягають рівня Pre-A1, а на кінець 4-го класу – рівня A1. Ці рівні характеризують результати навчальних досягнень в кожному виді мовленнєвої діяльності та узгоджуються із «Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти»[1]. Відповідно до мети іншомовної освіти та завдань у початковій школі, виокремлено такі **змістові лінії**: «Сприймання на слух», «Зорове сприймання», «Усна взаємодія», «Усне висловлювання», «Писемна взаємодія», «Писемне висловлювання», «Онлайн взаємодія».

1

Іншомовна комунікативна компетентність виявляється в безпосередньому та опосередкованому міжкультурному спілкуванні. Для формування комунікативної компетентності в умовах безпосереднього спілкування програма пропонує розгортати навчальну діяльність у межах змістових ліній ***«Сприймання на слух»***, ***«Усна взаємодія»*****,** ***«Усне висловлювання».*** Змістова лінія ***«Сприймання на слух»*** передбачає залучення учнів до дій зі сприймання коротких простих запитань, тверджень, вказівок, інструкцій та реагування на них вербально і/ або невербально. Змістова лінія ***«Усна взаємодія»*** спрямована на розвиток умінь розпізнавати знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті; ставити запитання та давати відповіді про себе та щоденні справи. Змістова лінія ***«Усне висловлювання»*** передбачає творення коротких фраз про себе, надавання базової персональної інформації (наприклад, ім'я, адреса, родина, національність).

Для становлення комунікативної компетентності в умовах опосередкованого спілкування (на відстані в просторі та часі) запропоновано змістові лінії ***«Зорове сприймання»*** (читач – автор), ***«Писемна взаємодія»***, ***«Писемне висловлювання»***, ***«Онлайн взаємодія».*** Усі перелічені змістові лінії забезпечують для учня здобуття досвіду опосередкованого спілкування та опанування низки комунікативних умінь, що дасть змогу учням розвивати комунікативну компетентність. Змістова лінія ***«Зорове сприймання»*** передбачає сприймання та розпізнавання знайомих слів у супроводі малюнків. У рамках змістової лінії ***«Писемне висловлювання»*** учні навчаються писати короткі фрази для надання базової інформації. Результатом опрацювання змістової лінії ***«Онлайн взаємодія»*** є оволодіння вміннями встановлювати базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання, та розміщувати прості твердження про себе у форматі онлайн.

Математична освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітня програма з математики для 1 – 4 класів спрямована на формування в учнів математичної ключової і предметної компетентностей, реалізацію мети та загальних цілей освітньої галузі, визначених у Державному стандарті початкової освіти (далі Стандарт). При конструюванні програми головний акцент зроблено на реалізацію компетентнісного підходу у викладанні математики. Визначальними у структурі програми є обов'язкові та очікувані результати навчання на кінець другого та четвертого класів. Такий підхід дає можливість чітко бачити, якими компетентностями мають оволодіти молодші школярі на першому та другому циклах початкової освіти, а вчитель не мусить концентрувати свою увагу на вивченні однакового для всіх обсягу і змісту матеріалу, залишаючи за собою право його вибору з урахуванням вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб учнів шляхом розроблення власної освітньої програми.

Метою математичної освітньої галузі Стандарт визначає «розвиток математичного мислення дитини, здатностей розуміти й оцінювати математичні факти й закономірності, робити усвідомлений вибір, розпізнавати в повсякденному житті проблеми, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів, моделювати процеси та ситуації для вирішення проблем».

У відповідності із загальними цілями найважливішими **завданнями** навчання математики можуть бути:

- формування здатності розпізнавати серед повсякденних проблем ті, які можна розв'язати із застосуванням математичних методів та способів;
- розвиток уміння здійснювати дослідження, аналіз, планування послідовності дій для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту, зокрема й сюжетних задач;
- формування та розвиток усвідомлених і міцних обчислювальних навичок;
- вироблення вміння описувати побачене, почуте, прочитане за допомогою простих математичних моделей;

- формування відповідального ставлення щодо висування гіпотез, їх оцінки, доведення або спростування, обґрунтування свого вибору;
- вироблення досвіду дослідження просторових відношень, форм об'єктів навколишнього світу, конструювання площинних та об'ємних геометричних фігур;
- вироблення вміння сприймати, перетворювати та оцінювати отриману інформацію, використовуючи різні джерела, у тому числі й засоби інформаційно-комунікаційних технологій.

У початковому курсі математичної освіти відповідно до зазначеної мети і сформульованих завдань виділено такі змістові лінії: **«Лічба»**, **«Числа. Дії з числами»**, **«Вимірювання величин»**, **«Просторові відношення. Геометричні фігури»**, **«Робота з даними»**.

У межах змістових ліній «***Лічба***», «***Числа. Дії з числами***» здійснюється формування поняття числа, насамперед, розуміння учнями принципу утворення різних видів чисел (натуральних одноцифрових, натуральних багатоцифрових, дробових тощо) та способів виконання дій з цими числами – порівняння, додавання, віднімання, множення та ділення. Крім того, розгортається робота з дослідження законів і властивостей, способів виконання арифметичних дій під час розв'язання повсякденних проблем математичного змісту, зокрема й сюжетних задач.

У рамках змістової лінії «***Вимірювання величин***», опираючись на суб'єктний досвід та навички дослідницької роботи, молодші школярі вчаться *вимірювати величини* довжини, маси, температури, часу, місткості (об'єму) за допомогою підручних засобів і вимірювальних приладів, оперувати грошима.

Разом з тим, учні виконують перетворення, порівняння, додавання і віднімання іменованих чисел, розв'язують повсякденні проблеми математичного змісту, в тому числі й сюжетні задачі, використовуючи різні одиниці вимірювання величин.

У процесі навчальної роботи з різного роду величинами виокремлюється також і *робота з геометричним матеріалом,* дослідження просторових відношень та геометричних фігур різних форм, конструювання площинних та об'ємних фігур з підручного матеріалу, створення макетів реальних та уявних об'єктів різних конструкцій, виконання простих завдань, описаних у математичних текстах, в т.ч. й сюжетних задачах геометричного змісту (змістова лінія «***Просторові відношення. Геометричні фігури***»).

Формування в учнів уміння аналізувати повсякденні проблеми математичного змісту потребує оволодіння ними *математичним моделюванням* як прийомом *діяльності* при дослідженні реальних об'єктів і процесів та при розв'язуванні навчально - пізнавальних і практико зорієнтованих задач, використовуючи різні джерела інформації, в тому числі й засоби інформаційно-комунікаційних технологій.

З прикладами так званих «фізичних» моделей школярі зустрічаються ще в дошкіллі: іграшки, що оточують дитину, фотографія людини, глобус та ін., а математичне моделювання – це створення моделей та їх дослідження засобами математики.

З 1-го класу учнів варто привчати до роботи з різного виду *простими математичними моделями,* оскільки вони так чи інакше допомагають виділити, впорядкувати, проаналізувати та зафіксувати дані (подані в умові задачі, зібрані за допомогою опитувальника тощо). Ця робота розгортається у межах змістової лінії «***Робота з даними***».

Таким чином, упродовж двох циклів навчання математики у поєднанні з іншими освітніми галузями у здобувачів початкової освіти здійснюватиметься формування знань, умінь, ставлень, що є сутністю компетентнісного підходу, для забезпечення подальшої здатності успішно навчатися, усвідомлюючи роль математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини.

Природнича освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітню програму природничої освітньої галузі створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою природничої освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування наукового мислення та культури дослідження; розвиток системних уявлень про цілісність та розмаїття природи, утвердження принципів сталого розвитку, ефективної, безпечної і природоохоронної поведінки в довкіллі. Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** природничої освітньої галузі у початковій школі є:

- виховання любові та шанобливого ставлення до природи рідного краю, України, планети Земля;
- формування екологічно й етично обґрунтованої поведінки у природі, залучення до участі у природоохоронних акціях;
- розвиток зацікавлення до пізнання природи, оволодіння способами навчально-пізнавальної діяльності, елементарними дослідницькими вміннями (через експерименти, спостереження);
- поступове формування уявлень про природничо-наукову картину світу через поглиблення початкових знань про природні об'єкти і явища, взаємозв'язки в системі «нежива природа – жива природа», про залежність людини від стану навколишнього середовища та її вплив на нього.

Відповідно до зазначених мети і завдань, виокремлено такі **змістові лінії**: «Я пізнаю природу», «Я у природі», «Я у рукотворному світі».

Змістова лінія ***«Я пізнаю природу»*** спрямована на формування дослідницьких умінь школярів через підтримку допитливості та інтересу до спостережень, експериментів та моделювання для пошуку відповідей на запитання про навколишній світ.

Змістова лінія ***«Я у природі»*** передбачає розвиток уявлень молодших школярів про об'єкти та явища природи, встановлення зв'язків між неживою і живою природою, формування бережливого ставлення до природи; вироблення навичок екологічно доцільної поведінки в довкіллі.

Змістова лінія ***«Я в рукотворному світі»*** спрямована на формування загальних уявлень про світ, створений людиною, понять про взаємозв'язки людини і природи, слугує джерелом натхнення для пошуку та втілення дитячих винахідницьких ідей та проектів.

Провідна роль у вивченні природничої освітньої галузі належить дослідженням (спостереженням, експериментам), екскурсіям, природоохоронній та проектній діяльності школярів.

Технологічна освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітню програму технологічної освітньої галузі створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою технологічної освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування в учня/учениці здатності до зміни навколишнього світу засобами сучасних технологій без шкоди для середовища, до використання технологій для власної самореалізації, культурного й національного самовияву.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** технологічної освітньої галузі у початковій ланці освіти є:

- залучення учнів до різних видів діяльності, формування вмінь для створення виробу від творчого задуму до його втілення в готовий результат;
- формування в учнів культури праці та побуту, навичок раціонального ведення домашнього господарства, задоволення власних потреб та потреб інших, відповідальності за результати власної діяльності;
- формування вміння ефективно використовувати природні матеріали з турботою про навколишнє середовище;
- створення умов для практичного і творчого застосування традицій і сучасних ремесел.

Зміст технологічної освітньої галузі в початкових класах структурується за такими **змістовими лініями**: «Технічна творчість і техніка», «Світ технологій», «Світ ремесел», «Побут».

Змістові лінії, які систематизують очікувані результати навчання, спрямовані на формування ключових компетентностей учнів.

Змістова лінія «**Технічна творчість і техніка**» спрямована на залучення учнів до творчої діяльності у процесі конструювання та моделювання під час самостійної або колективної роботи з конструктором. Процес конструювання з готових деталей (моделей) конструктора має на меті сприяти розвитку просторової уяви й елементів творчого та технічного мислення учнів, через читання і зіставлення малюнків, графічних зображень, за якими учні складатимуть конструкції. Учні виконуватимуть макетування об'ємних моделей транспортних засобів, будинків, веж, роботів тощо.

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до деталей конструкторів, відповідних графічних зображень схем для конструювання простих моделей; матеріалів для виготовлення та оздоблення виробу

Змістова лінія «**Світ технологій**» має на меті формувати в учнів здатність планувати власну діяльність у процесі вивчення конструкційних матеріалів – від розпізнавання їх на дотик до аргументованого добору для створення виробу, виконувати найпростіші способи їх обробки. Важливою умовою засвоєння цієї лінії є формування в учнів здатності розуміти і дотримуватися послідовності у виготовленні виробів, аргументувати обрану послідовність у роботі. У процесі роботи з матеріалами провідними операціями будуть: різання ножицями, склеювання, зв'язування стрічок тощо.

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до матеріалів, технологічних карток (схем), необхідних для виготовлення виробу, інструментів та пристосувань, довідникових посібників (книжки з ілюстраціями до творів, набори малюнків до мультфільмів тощо). Організація екскурсій на виробничі об'єднання, перегляд та обговорення відеофільмів про виробництво. Перегляд та обговорення фільмів (мультфільмів), у яких висвітлюється повторне та економне використання матеріалів.

Змістова лінія «**Світ ремесел**» має на меті формувати в учнів ставлення до творів декоративно-ужиткового мистецтва та ремесел як культурної спадщини українського народу, а також вміння створювати та оздоблювати прості вироби за зразком чи власним задумом, із застосуванням традиційних ремесел або технік декоративно-ужиткового мистецтва. У процесі роботи провідними операціями будуть: різання ножицями, склеювання, зв'язування, різьблення, ліплення тощо.

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до виробів, виготовлених традиційними та сучасними ремеслами; матеріалів, інструментів та пристосувань, каталогів, фотографій тощо. Перегляд та обговорення фільмів (мультфільмів), у яких висвітлюються технології традиційних та сучасних ремесел. Відвідування (реально чи віртуально) майстерень народних умільців, музеїв декоративно-ужиткового мистецтва.

Змістова лінія «**Побут**» має на меті формувати практичні навички організації власної життєдіяльності, розв'язувати практичні завдання у власному побуті, планувати та реалізовувати найпростіші трудові дії (ремонт іграшок, книжок, догляд за рослинами, домашніми тваринами; приготування страв за рецептами; догляд за одягом та взуттям).

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до матеріалів, інструментів та пристосувань; об'єктів (іграшок, книжок тощо). Перегляд та обговорення фільмів (мультфільмів), у яких висвітлюються найпростіші дії щодо самостійності в побуті.

Технологічна освітня галузь базується на практичній діяльності учнів. На кожному занятті передбачено виконання практичної роботи. Об'єкти праці для виготовлення учитель/ учителька добирає, спираючись на побажання учнів.

Інформатична освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітню програму цієї галузі створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою інформатичної освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування в учня/ учениці здатності до вирішення проблем із використанням цифрових пристроїв, інформаційно-комунікаційних технологій та критичного мислення для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту; безпечна та відповідальна діяльність в інформаційному суспільстві.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** інформатичної освітньої галузі у початковій школі є:

- формування відповідальної позиції цифрового громадянина, навичок безпечного й етичного користування цифровими пристроями та мережами;
- формування початкових умінь розрізняти інформацію різних видів та працювати з нею за допомогою цифрових пристроїв чи без них;
- формування початкових умінь визначати, знаходити та зберігати інформацію, необхідну для розв'язання життєвих проблем (навчання, гри тощо), за допомогою цифрових пристроїв, мереж та без них, самостійно та під час групової взаємодії; розрізняти правдиву і неправдиву інформацію різних видів;
- налагодження комунікації за допомогою цифрових пристроїв та мереж для спільної творчості, співпраці, навчання, гри;
- формування початкових умінь створювати електронні тексти (зображення, відео, звуки, програми тощо) за допомогою цифрових пристроїв;
- формування вмінь презентувати себе, власну творчість, ідеї, створені продукти та інші результати індивідуальної та групової діяльності за допомогою цифрових пристроїв.

Реалізація поставленої мети та завдань у початковій школі відбувається за ***змістовими лініями*** "Я у світі інформації (Дані. Інформація. Моделі)", "Моя цифрова творчість", "Комунікація та співпраця", "Я і цифрові пристрої", "Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві".

У рамках змістової лінії ***"Я у світі інформації (Дані. Інформація. Моделі)"*** формуються початкові вміння розпізнавати, знаходити, свідомо відбирати, зберігати та опрацьовувати просту інформацію за допомогою цифрових пристроїв та без них. Розпізнавання правдивої і неправдивої інформації в усіх її виявах (текст, зображення, звук тощо) необхідне для формування критичного мислення, що сприяє безпеці в інформаційному просторі дитини. Початкові уявлення про моделі реалізовуються через визначення істотних і неістотних властивостей об'єктів та створення на основі цього простих моделей об'єктів.

Змістова лінія ***"Моя цифрова творчість"*** розкривається через практичну діяльність (індивідуальну і групову) зі створення простих інформаційних продуктів (програм, текстів, зображень, відео, звуків, тощо) за допомогою цифрових пристроїв та програм для творчого самовираження, презентації себе і продуктів власної діяльності, вирішення завдань інших освітніх галузей.

В основі змістової лінії ***"Комунікація та співпраця"*** – ознайомлення із доступними для дитини засобами цифрової та безпосередньої комунікації для гри, спілкування, навчання, отримання нової інформації; використання безпечного онлайнового чи офлайнового середовища для цього. В умовах роботи у групі учні мають навчитися окреслювати цілі індивідуальної та групової діяльності, розподіляти ролі в межах групи, оцінювати здобутий результат, аналізувати помилки та усувати їх, доброзичливо взаємодіяти безпосередньо та в мережах.

Змістова лінія ***"Я і цифрові пристрої"*** реалізовується через усвідомлення і розпізнавання тих завдань, які можна розв'язати за допомогою цифрових пристроїв, виходячи з їхніх функціональних можливостей (фотографувати, записувати, слухати, відображати, опрацьовувати інформацію

тощо). До основних умінь, які формуються через цю змістову лінію, належать розпізнавання простих програмних і технічних несправностей та вміння усувати їх самостійно чи з допомогою дорослих, розуміти обмеження та переваги пристроїв стосовно виконуваних завдань, усвідомлювати, що машини можуть імітувати інтелектуальну діяльність. Ця змістова лінія охоплює вміння організовувати власний робочий простір на фізичному та простому програмному рівні для збереження здоров'я, доброго самопочуття та ефективної діяльності учня/ учениці.

Змістову лінію ***"Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві"*** спрямовано на створення безпечних умов для учня / учениці під час роботи з цифровими пристроями і в мережах, що передбачає захист особистої інформації, формування принципів етичного, доброзичливого та відповідального спілкування через мережі, навички і можливості захисту власного інформаційного простору, фізичного та психологічного здоров'я. У рамках цієї змістової лінії в учнів формується відповідальне та шанобливе ставлення до власної та чужої інформаційної діяльності, яке на рівні початкової школи виявляється, зокрема, і через зазначення власного авторства, посилання на авторство інших, а також через усвідомлення шкоди від списування.

Вказані змістові лінії передбачають можливу інтеграцію інформатичної освітньої галузі з іншими освітніми галузями через розв'язування дослідницьких завдань, формування наскрізних умінь учнів, інформатичної грамотності та культури.

Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітню програму цієї галузі створено на основі Державного стандарту початкової освіти.
Метою соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі для загальної середньої освіти є становлення самостійності учня / учениці, його / її соціальної залученості та активності через формування здорового способу життя, розвиток підприємливості, здатності до співпраці в різних середовищах, впевненості в собі та доброчесності для безпеки, добробуту та сталого розвитку.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі у початковій школі є:

- формування у школярів стійких переконань щодо цінності життя, здоров'я і безпеки для себе і тих, хто його / її оточує;
- виховання дбайливого та усвідомленого ставлення до власного здоров'я і безпеки;
- розвиток потреби самопізнання та самовдосконалення;
- формування в учнів сталої мотивації до здорового способу життя;
- формування свідомого прагнення дотримуватися безпечної, здорової та етичної поведінки для поліпшення добробуту;
- розвиток уміння ухвалювати рішення в повсякденних ситуаціях з користю для безпеки та здоров'я;
- сприяння індивідуальному розвитку самостійності, підприємливих якостей та поведінки свідомого споживача;
- формування вміння вчитися без шкоди для здоров'я;
- створення сприятливого безпечного та здорового середовища в школі.

Зміст соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі структуровано за трьома ***змістовими лініями***: «Безпека», «Здоров'я», «Добробут».
Змістова лінія ***«Безпека»*** передбачає розвиток умінь безпечної поведінки вдома, школі та у

природному й техногенному середовищі, прогнозування наслідків небезпечних дій, визначення впливів на вибір безпечної поведінки, дотримання правил (дорожнього руху, використання побутової техніки і побутової хімії тощо) та відповідального ставлення до особистої безпеки й безпеки інших.

Змістова лінія ***«Здоров'я»*** спрямована на формування в учнів здоров'язбережувальної компетентності і поведінки через набуття навичок здорового способу життя, розвиток позитивної самооцінки, критичного мислення, умінь ухвалювати зважені рішення, відповідально ставитися до власного здоров'я та здоров'я тих, хто поряд, і протидіяти негативним соціальним чинникам.

Змістова лінія ***«Добробут»*** забезпечує розвиток етичної поведінки в соціумі, вміння вчитися і формування позитивного ставлення до навчання, усвідомлення важливості здорового способу життя для добробуту, розвиток підприємливості і споживчої культури для оптимального використання ресурсів та забезпечення добробуту, орієнтацію учнів на відповідальне ставлення до безпеки та здоров'я як до найважливіших життєвих цінностей.

Навчальний матеріал змістових ліній реалізується наскрізно в кожній темі через взаємоінтеграцію і взаємодоповнення.

Громадянська та історична освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітню програму громадянської та історичної освітньої галузі створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою громадянської та історичної освітньої галузі для загальної середньої освіти є створення умов для формування в учня / учениці початкової школи власної ідентичності та готовності до змін через усвідомлення своїх прав і свобод, осмислення зв'язків між історією і теперішнім життям; плекання активної громадянської позиції на засадах демократії та поваги до прав людини, набуття досвіду співжиття за демократичними процедурами.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** громадянської та історичної освіти у початковій школі є:

• здобуття знань про сучасність і минуле своєї родини, місцевої громади, Батьківщини, людства, формування відповідного віковим можливостям розуміння змісту пам'ятних для себе та для громадян України подій;

• сприяння початковому усвідомленню власної гідності, цінності свободи і прав людини, своєї належності до родини, місцевої та шкільної громад, українського народу, вироблення відповідального ставлення до власної діяльності та діяльності інших;

• формування умінь орієнтуватися в історичному часі та соціальному просторі, знаходити та опрацьовувати доступну для себе суспільну інформацію, пояснювати її зміст та передавати породжені нею враження і думки;

• удосконалення набутих дітьми в дошкільному віці позитивних моделей поведінки у громадських місцях та опанування нових, пов'язаних із діяльністю школяра / школярки;

• розвиток здатності обстоювати власну думку та приймати інших, вирізняти вияви нерівності, несправедливості та дискримінації;

• створення умов для набуття успішного досвіду конструктивної взаємодії та громадянської поведінки, формування емоційно-ціннісного компоненту громадянської культури особистості.

Для формування ідентичності та громадянської компетентності учнів програма пропонує опановувати потрібні для цього знання і вміння, виробляти навички громадянської поведінки та виховувати громадянські чесноти в межах таких ***змістових ліній***: «Я – Людина», «Я серед людей», «Моя культурна спадщина», «Моя шкільна і місцева громади», «Ми – громадяни України. Ми – європейці».

Змістова лінія ***«Я – Людина»*** передбачає залучення учня / учениці до опрацювання та використання для самоідентифікації елементарної інформації про людину як унікальну у Всесвіті істоту, яка творить себе як особистість, формує свій характер і розвиває цінні якості у процесі пізнавальної і трудової діяльності. Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє самопізнанню учнів, усвідомленню власних потреб, уподобань, здібностей та інтересів, заохочує обирати цілі особистісного зростання (бути відповідальним, чесним тощо), допомагає початковому усвідомленню гідності та неповторності будь-якої людини.

Змістова лінія ***«Я серед людей»*** забезпечує усвідомлення ролі зв'язків, які існують між людьми, значення рідні, друзів, приятелів, спільнот, з якими дитина себе ідентифікує. Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє набуттю досвіду громадянської поведінки та свідомому виборові норм і моделей поведінки, часто за певними взірцями.

Змістова лінія ***«Моя культурна спадщина»*** дає змогу учнівству усвідомити свою вкоріненість у національну, а також рідну за етнічним походженням культуру, в європейську цивілізацію. Учні/ учениці отримують можливість дослідити місцеві пам'ятки, пізнати традиції та минуле своєї родини, рідної етнічної групи, нації. Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє розумінню значущості та різноманітності культурних надбань людства, формуванню умінь пізнавати минуле.

Змістова лінія ***«Моя шкільна і місцева громади»*** забезпечує розуміння учнем/ ученицею базових норм шкільного та місцевого громадського життя, дає йому/ їй змогу посильно долучатися до їх відтворення та модернізації. Пізнання шкільних і місцевих традицій, ознайомлення з громадянськими вчинками земляків, діяльністю шкільної адміністрації, місцевих органів влади та добровільних асоціацій, зорієнтованих на громадські справи, сприяє набуттю учнями первинного досвіду громадянської дії, демократичної поведінки та конструктивної взаємодії, впливає на формування емоційно-ціннісного компонента громадянської культури дитини. Навчання в межах цієї змістової лінії забезпечує вироблення вмінь висловлювати та обстоювати свою думку та приймати інших, висувати власні ініціативи, планувати й організовувати посильні для дітей молодшого шкільного віку громадські справи.

Змістова лінія ***«Ми – громадяни України. Ми – європейці»*** дає учневі / учениці елементарні уявлення про національну символіку та державні атрибути України, націю (народ), державу, політику, владу, ключові події в історії України, підводить до прийняття демократичних цінностей та ідей євроатлантичної інтеграції Батьківщини. У межах цієї змістової лінії на прикладі відомих історичних постатей та національних героїв школярі усвідомлюють цінності патріотизму, активної громадянської позиції, самоповаги та ін.

Змістові лінії громадянської та історичної освітньої галузі у початковій школі мають бути реалізовані оптимальними для кожного елементу змісту та навчальної цілі інтерактивними методами, із використанням інформаційних технологій.

Мистецька освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітню програму цієї галузі створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою навчання мистецтва для загальної середньої освіти є формування культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті; плекання пошани до національної і світової мистецької спадщини.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** навчання мистецтва у початковій школі є:

- збагачення духовного світу учня / учениці під час сприймання мистецтва та художньої творчості; виховання шани до національної і світової культурної спадщини;
- набуття досвіду творення художніх образів через опанування елементарними мистецькими вміннями; розвиток загальних і спеціальних мистецьких здібностей;
- розкриття творчого потенціалу особистості; стимулювання художньо-образного мислення, художніх інтересів; виховання естетичного смаку; сприяння творчому самовияву та розвитку індивідуального стилю учня / учениці через мистецтво;
- розвиток уміння інтерпретувати твори мистецтва, висловлювати враження та особистісне ставлення до них; засвоєння початкових знань про види мистецтва, особливості їхньої художньо-образної мови, зокрема у взаємозв'язках;
- формування вміння презентувати й оцінювати власну творчість, плекання потреби у самовдосконаленні;
- формування вміння взаємодіяти з іншими через мистецтво, виявляти зв'язки мистецтва з природним і соціокультурним середовищем;
- виховання здатності застосовувати мистецтво для отримання задоволення та емоційного самопізнання.

Реалізація поставленої мети та завдань здійснюється за ***змістовими лініями***: «Художньо-практична діяльність», «Сприймання та інтерпретація мистецтва», «Комунікація через мистецтво», які окреслюють рамкову модель досягнення загальних цілей мистецької освітньої галузі.

Змістова лінія ***«Художньо-практична діяльність»*** націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне засвоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовияву. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виражальні засоби для творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля, а також формування уявлень про можливість і способи впливати на емоційний стан завдяки мистецькій діяльності.

Змістова лінія ***«Сприймання та інтерпретація мистецтва»*** спрямована на пізнання цінностей, що несуть твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення, а також формування уявлень про можливість і способи впливати на свій емоційний стан завдяки сприйманню творів мистецтва.

Реалізація змістової лінії ***«Комунікація через мистецтво»*** націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема в різних культурно-мистецьких заходах, обговореннях тощо.

Мистецька освітня галузь може реалізуватися через інтегровані предмети або

предмети за окремими видами мистецтва: наприклад, музичне мистецтво, образотворче мистецтво тощо за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

Фізкультурна освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітню програму фізкультурної освітньої галузі створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою цієї галузі для загальної середньої освіти є формування в учня / учениці стійкої мотивації до занять фізичною культурою і спортом та життєво необхідних рухових умінь і навичок для збереження власного здоров'я, розширення функціональних можливостей організму.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** фізкультурної освітньої галузі у початковій школі є:

- розширення рухового досвіду, вдосконалення навичок життєво необхідних рухових умінь та навичок, використання їх у повсякденній та ігровій діяльності;
- розширення функціональних можливостей організму через цілеспрямований розвиток фізичних якостей і природних здібностей;
- збереження та зміцнення здоров'я школярів;
- формування загальних уявлень про фізичну культуру, її значення в житті людини, збереженні та зміцненні здоров'я;
- формування основ здорового способу життя і створення умов для покращення фізичного і психоемоційного стану;
- формування практичних навичок щодо самостійних занять фізичними вправами та проведення активного відпочинку;
- розвиток комунікативних умінь під час занять фізичною культурою;
- формування морально-вольових якостей та позитивного ставлення до занять фізичною культурою і спортом;
- усвідомлення ролі занять спортом і Олімпійського руху для формування самоповаги, впевненості в собі, прагнення досягати успіху, дотримуючись принципів чесної гри;
- збільшення обсягу рухової активності, яка приноситиме радість дитині;
- формування творчих здібностей засобами фізичної культури.

Освітня програма фізкультурної освітньої галузі для 1-4 класів охоплює такі ***змістові лінії***: «Базова рухова активність», «Ігрова та змагальна діяльність учнів (рухливі ігри та естафети)», «Турбота про стан здоров'я та безпеку».

Змістова лінія ***«Базова рухова активність»*** охоплює такі види діяльності, які спрямовані на формування життєво необхідних рухових умінь і навичок.

Змістова лінія ***«Ігрова та змагальна діяльність учнів (рухливі ігри та естафети)»*** пов'язана з опануванням рухливих ігор та естафет, що задовольняє потребу в руховій активності та сприяє формуванню комунікативних здібностей.

Змістова лінія ***«Турбота про стан здоров'я та безпеку»*** спрямована на формування свідомого ставлення до власного здоров'я та вмінь безпечної поведінки в процесі фізкультурної діяльності.

Предметом навчання у початковій школі в галузі фізичного виховання ***є рухова активність із загальноосвітньою спрямованістю.***

Нові підходи до змісту занять фізичною культурою повинні орієнтувати вчителів не тільки на фізичну підготовленість, а й на розвиток особистості, на індивідуальне сприймання навчального матеріалу. Розв'язання цих завдань допускає відхід від жорсткої регламентації занять, підвищення їхньої емоційної насиченості, максимальної різноманітності форм, методів та засобів фізичного виховання, широкого використання інноваційних технологій фізичного виховання.

Навчальний план

для 1-2 класів початкової школи з українською мовою навчання
(складено відповідно до наказу МОН України «Про типові освітні та навчальні програми для 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти» від 12.08.2022 р. №743)

Освітні галузі/ навчальні предмети	**К-ть годин на тиждень у класах**		**Разом**
Інваріантний складник	**1 кл.**	**2 кл.**	
І. Мовно-літературна, у тому числі: - українська мова і література - іноземна мова	 5 2	 5 3	 10 5
ІІ. Математична: - математика	3	3	6
ІІІ. «Я досліджую світ»*	7	8	15
ІV. Мистецька: - образотворче мистецтво - музичне мистецтво	 1 1	 1 1	 2 2
V. Фізкультурна: Фізична культура	3	3	6
Усього	19+3	21+3	40+6
Додаткові години на вивчення предметів інваріативної складової (індивідуальні консультації та групові заняття)	1	-	-

Гранично допустиме навчальне навантаження	20	22	42
Сумарна кількість	23	24	47

* Розподіл годин між освітніми галузями в рамках цього інтегрованого предмета: мовно-літературна – 2; математична – 1; природнича, технологічна, соціальна і здоров′язбережувальна, громадянська та історична – разом 4, інформатика -1 (у 2 класі)
* Додано 1 годину індивідуальні консультації та групові заняття в 1 класі.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Цикл ІІ (3 – 4 класи)

Пояснювальна записка

Дана Оосвітня програма окреслює підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями *обов'язкових результатів навчання*, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження та *очікувані результати навчання* здобувачів освіти, подані в рамках освітніх галузей;

- перелік та пропонований зміст освітніх галузей, укладений за змістовими лініями;
- орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін тощо, зокрема їхньої інтеграції, а також логічної послідовності їхнього вивчення;
- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою.

Загальний обсяг навчального навантаження, тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

До освітньої програми додано навчальний план, що пропонує інтегровано-предметний підхід до організації освітнього процесу (див. додаток 1).

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних *навчальних програмах*.

Перелік та пропонований зміст освітніх галузей. Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мовно-літературна, зокрема:
Рідномовна освіта (українська мова та література; (МОВ[2])
Іншомовна освіта (ІНО)
Математична (МАО)
Природнича (ПРО)
Технологічна (ТЕО)
Інформатична (ІФО)
Соціальна і здоров'язбережувальна (СЗО)
Громадянська та історична (ГІО)
Мистецька (МИО)
Фізкультурна (ФІО)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті початкової освіти, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/ вчителька у рамках кожної галузі. Очікувані результати навчання здобувачів освіти подано за змістовими лініями і співвіднесено за допомогою індексів[3] з обов'язковими результатами навчання, визначеними Державним стандартом початкової освіти.

Змістові лінії кожної освітньої галузі в межах циклу реалізовуються паралельно та розкриваються через «Пропонований зміст», який окреслює можливий навчальний

[2] У дужках подано скорочене позначення кожної галузі.

[3] Наприклад, [4 МОВ 1-1.2-2]. Цифра на початку індексу вказує на порядковий номер року навчання (класу). У цьому разі – четвертий клас. Скорочений буквений запис означає освітню галузь. Перша цифра після буквеного запису позначає номер змістової лінії в освітній програмі, цифри із крапкою (між дефісами) – порядковий номер обов'язкового результату навчання, окресленого у Стандарті. Остання цифра – порядковий номер очікуваного результату навчання.

матеріал, на підставі якого будуть реалізовані очікувані результати навчання та відповідні обов'язкові результати навчання.

Оскільки освітня програма ґрунтується на компетентнісному підході, теми/ тези рубрики «Пропонований зміст» передбачають не запам'ятовування учнями визначень термінів і понять, а активне конструювання знань, розвиток умінь та формування уявлень через досвід практичної діяльності.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу. Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, **досяжні**, якщо використовувати інтерактивні форми – кооперативне навчання, дослідницькі, інформаційні, мистецькі проекти; сюжетно-рольові ігри, ситуаційні вправи, екскурсії, дитяче волонтерство тощо.

Дана Освітня програма передбачає досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти, через реалізацію окреслених у цьому документі очікуваних результатів навчання.

Освітня програма закладу освіти передбачає досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом початкової освіти. Вона містить:

- вимоги до учнів 3-4 класів, які навчаються за програмою;
- навчальний план для учнів 3-4 класів, який визначає загальний обсяг навчального навантаження, його розподіл між галузями знань та навчальними предметами за роками навчання, послідовність їх вивчення;
- опис очікуваних результатів навчання учнів;
- перелік навчальних програм із предметів, що вивчаються за інваріантним і варіативним складниками;
- форми організації освітнього процесу;
- інструментарій для формувального та підсумкового оцінювання;

Форми оцінювання здобувачів початкової освіти. Навчальні досягнення учнів у 3–4-му класах підлягають формувальному та підсумковому оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті:

- відстежувати навчальний поступ учнів;
- вибудовувати індивідуальну траєкторію розвитку дитини;
- діагностувати досягнення на кожному з етапів навчання;
- вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню;
- аналізувати реалізацію освітньої програми та Державного стандарту початкової освіти, ухвалювати рішення щодо корегування навчальної програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини;
- запобігати побоюванням дитини помилитися;
- плекати впевненість у власних можливостях і здібностях.

Орієнтирами для оцінювання навчальних досягнень учнів (формувального і підсумкового) є окреслені в цьому документі *очікувані результати навчання*, об'єднані за галузями та проіндексовані відповідно до *обов'язкових результатів навчання* Державного стандарту початкової освіти.

Очікувані результати навчання слід використовувати для:

- встановлення цілей уроку, окремих видів діяльності учнів, вправ тощо;

- постійного спостереження за навчальним поступом учня/ учениці[4] з боку вчителів, батьків і самих учнів;
- поточного, зокрема й формувального, оцінювання;
- підсумкового оцінювання

На основі поданих нижче очікуваних результатів навчання вчитель/ учителька може формулювати індивідуальні результати навчання учня/ учениці відповідно до опанування ним/ нею конкретного вміння (напр*., намагається визначати* ключові слова, *визначає* ключові слова, *впевнено* визначає ключові слова тощо), таким чином відстежуючи поступ учня за конкретний проміжок часу (напр., за два місяці).

Спостереження за навчальним поступом учнів та оцінювання цього поступу розпочинається з перших днів навчання дитини у школі і триває постійно. Невід'ємною частиною цього процесу є формування здатності учнів самостійно оцінювати свій поступ.

Мовно-літературна освітня галузь

Рідномовна освіта (українська мова і література)

Пояснювальна записка

Освітню програму з рідномовної освіти створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою рідномовної освіти для загальної середньої освіти є розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому і суспільному житті, у міжкультурному діалозі, бачити її передумовою життєвого успіху; плекання здатності спілкуватися рідною мовою (якщо вона не українська); формування шанобливого ставлення до культурної спадщини; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** рідномовної освіти у початковій школі є:

- виховання стійкої мотивації до читання та прагнення вдосконалювати своє мовлення;
- сприяння індивідуальному самовияву учнів та взаємодії між ними через розвиток комунікативних умінь, зокрема діалогічного мовлення, театралізацію;
- розвиток уміння вдумливого читання і базових правописних умінь;
- збагачення духовного світу учнів через естетичне сприймання творів художньої літератури та медіапродуктів;
- розвиток уяви та творчого мислення учнів за допомогою творів літератури та мистецтва, медіатекстів, театралізації, гри;

[4] При цьому особливості учня / учениці можуть впливати на темп навчання, внаслідок чого діти можуть досягати вказаних результатів раніше або пізніше від завершення зазначеного циклу чи рівня.

- формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);
- розвиток здатності спостерігати за мовними явищами, експериментувати зі звуками, словами, фразами, зокрема і в мовних іграх, для опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;
- створення сприятливого мовного середовища у школі, зокрема й через пізнання сучасної дитячої літератури різної тематики та жанрів.

Відповідно до окреслених завдань, у початковому курсі рідномовної освіти виокремлено такі **змістові лінії**: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовлення», «Театралізуємо».

Комунікативна компетентність, зокрема вільне володіння українською мовою та спілкування рідною мовою виявляється в безпосередньому та опосередкованому спілкуванні.

Для формування комунікативної компетентності в умовах безпосереднього спілкування програма пропонує розгортати навчальну діяльність у межах змістової лінії **«Взаємодіємо усно»** (мовець / слухач – слухач / мовець). Ця змістова лінія передбачає залучення учнів до дій зі сприймання, перетворення, виокремлення, аналізу й інтерпретації, оцінювання та використання усної інформації в реальній мовленнєвій практиці (бесіда, дискусія у класі, мікродискусія в групі, обговорення в парі тощо).

Для становлення комунікативної компетентності в умовах опосередкованого спілкування (на відстані у просторі та часі) запропоновано змістові лінії **«Читаємо»** (читач – автор), **«Взаємодіємо письмово»** (автор – читач), **«Досліджуємо медіа»** (читач / глядач / слухач – автор). Ці змістові лінії забезпечують здобуття досвіду опосередкованого спілкування, опанування кола знань (понять, уявлень) та вмінь, що дають змогу учням удосконалювати комунікативну компетентність.

Змістова лінія **«Читаємо»** спрямована на розвиток мотивації дітей до читання, залучення їх до читацької діяльності, яка ґрунтується на учнівській ініціативності та самостійності у доборі текстів для читання та інтерпретації прочитаного. Під час читання учні розвивають уміння сприймати та аналізувати текст, оцінювати прочитане та перетворювати інформацію, уявляти, мислити творчо.

Змістова лінія **«Взаємодіємо письмово»** передбачає залучення учнів до реальної писемної практики, зокрема за допомогою цифрових пристроїв та в режимі онлайн. Результатом такої роботи є базові вміння створювати писемні висловлювання у реальному та віртуальному просторі та редагувати їх.

Змістова лінія **«Досліджуємо медіа»** передбачає ознайомлення школярів з основами медіаграмотності. Діти формують уявлення про межу між реальним світом і світом мас-медіа. Вони вчаться інтерпретувати, аналізувати, оцінювати медіатексти (фільм, мультфільм, реклама, фотографія тощо) та створювати прості медіапродукти. Змістова лінія «Досліджуємо медіа» пропонує інструмент для активного критичного освоєння комунікативного медіасередовища.

Змістова лінія **«Досліджуємо мовлення»** забезпечує дослідження мовних закономірностей і формування на цій основі свідомих мовленнєвих умінь (орфоепічних, лексичних, граматичних, правописних, стилістичних, словотвірних). Також у межах цієї змістової лінії учні опановують виражальні засоби художніх текстів, що в цілому сприяє творенню індивідуального стилю мовлення.

Змістова лінія **«Театралізуємо»** слугує розвитку комунікативних умінь учнів, зокрема вміння моделювати різні ситуації спілкування, обирати відповідні комунікативні стратегії, досліджувати несловесні засоби спілкування. Увага до несловесних засобів приділятиметься і в змістових лініях «Взаємодіємо усно» та «Досліджуємо медіа», а сам прийом театралізації може використовуватися й у змістовій лінії «Читаємо».

Специфіка змістової лінії **«Театралізуємо»** пов'язана з формуванням уявлення про театр як місце, де учні здобувають досвід співчуття та співпереживання. Тому в межах змістової лінії «Театралізуємо» учні досліджують чужу (глядач) та власну (актор) експресію. Ця змістова лінія передбачає залучення учнів до сценічної творчості, в умовах якої школярі набувають акторського досвіду, зокрема імпровізації, що забезпечує розвиток у дитини емоційного інтелекту, творчого мислення, ініціативності, самосвідомості й самоефективності, уміння мобілізувати інших, долати бар'єри, пов'язані з неоднозначністю, невизначеністю та ризиками, співпрацювати з іншими особами.

Мовно-літературна освітня галузь

Іншомовна освіта (англійська мова)

Пояснювальна записка

Освітню програму з іншомовної освіти створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою іншомовної освіти для загальної середньої освіти є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей і задоволення різних життєвих потреб дитини.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** іншомовної освіти у початковій школі є:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених цією програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий під час вивчення рідної мови та інших навчальних предметів;
- використовувати в разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування;
- обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб;
- ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.

Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах опанування іноземної мови в контексті міжкультурної парадигми, що передбачає ознайомлення з культурою народу, чию мову вивчають учні. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації в межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою. На кінець 4-го класу учні загальноосвітніх навчальних закладів досягають рівня А1. Ці рівні характеризують результати навчальних досягнень у кожному виді

мовленнєвої діяльності та узгоджуються із «Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти»[5].

Відповідно до мети іншомовної освіти та завдань у початковій школі, виокремлено такі **змістові лінії**: «Сприймання на слух», «Зорове сприймання», «Усна взаємодія», «Усне висловлювання», «Писемна взаємодія», «Писемне висловлювання», «Онлайн взаємодія».

Іншомовна комунікативна компетентність виявляється в безпосередньому та опосередкованому міжкультурному спілкуванні. Для формування комунікативної компетентності в умовах безпосереднього спілкування програма пропонує розгортати навчальну діяльність у межах змістових ліній ***«Сприймання на слух»***, ***«Усна взаємодія»*****,** ***«Усне висловлювання».*** Змістова лінія ***«Сприймання на слух»*** передбачає залучення учнів до дій зі сприймання коротких простих запитань, тверджень, вказівок, інструкцій та реагування на них вербально і/ або невербально. Змістова лінія ***«Усна взаємодія»*** спрямована на розвиток умінь розпізнавати знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті; ставити запитання та давати відповіді про себе та щоденні справи. Змістова лінія ***«Усне висловлювання»*** передбачає творення коротких фраз про себе, надавання базової персональної інформації (наприклад, ім'я, адреса, родина, національність).

Для становлення комунікативної компетентності в умовах опосередкованого спілкування (на відстані у просторі та часі) запропоновано змістові лінії ***«Зорове сприймання»*** (читач – автор), ***«Писемна взаємодія»***, ***«Писемне висловлювання»***, ***«Онлайн взаємодія».*** Усі перелічені змістові лінії забезпечують для учнів здобуття досвіду опосередкованого спілкування та опанування низки комунікативних умінь, що дасть змогу розвивати комунікативну компетентність. Змістова лінія ***«Зорове сприймання»*** передбачає сприймання та розпізнавання знайомих слів у супроводі малюнків. У рамках змістової лінії ***«Писемне висловлювання»*** учні навчаються писати короткі фрази для надання базової інформації. Результатом опрацювання змістової лінії ***«Онлайн взаємодія»*** є оволодіння вміннями встановлювати базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання, та розміщувати прості твердження про себе у форматі онлайн.

Математична освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітня програма з математики спрямована на формування в учнів математичної компетентності, реалізацію мети та загальних цілей освітньої галузі, визначених у Державному стандарті початкової освіти (далі Стандарт).

Метою математичної освітньої галузі для загальної середньої освіти є розвиток математичного мислення дитини, здатностей розуміти й оцінювати математичні факти й закономірності, робити усвідомлений вибір, розпізнавати в повсякденному житті проблеми, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів, моделювати процеси та ситуації для вирішення проблем.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** математичної освітньої галузі у початковій школі є:

- формування здатності розпізнавати серед повсякденних проблем ті, які можна розв'язати із застосуванням математичних методів та способів;
- розвиток уміння здійснювати дослідження, аналіз, планування послідовності дій для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту, зокрема й сюжетних задач;

[5] Йдеться про документ: Common European Framework of reference for language learning, teaching and assessment.

- формування та розвиток усвідомлених обчислювальних навичок;
- вироблення вміння описувати побачене, почуте, прочитане за допомогою простих математичних моделей;
- формування відповідального ставлення щодо висування гіпотез, їх оцінювання, доведення або спростування, обґрунтування свого вибору;
- набування досвіду дослідження просторових відношень, форм об'єктів навколишнього світу, конструювання площинних та об'ємних геометричних фігур;
- розвиток уміння сприймати, перетворювати та оцінювати здобуту інформацію, використовуючи різні джерела, зокрема й засоби інформаційно-комунікаційних технологій.

- У початковому курсі математичної освіти, відповідно до окресленої мети і сформульованих завдань, визначено такі ***змістові лінії***: «Лічба», «Числа. Дії з числами», «Вимірювання величин», «Просторові відношення. Геометричні фігури», «Робота з даними».
- У межах змістових ліній ***«Лічба»***, ***«Числа. Дії з числами»*** здійснюється формування поняття числа, насамперед через розуміння принципу утворення різних видів чисел (натуральних одноцифрових, натуральних багатоцифрових, дробових тощо) та способів виконання дій із цими числами – порівняння, додавання, віднімання, множення та ділення. Крім того, розгортається робота з дослідження законів і властивостей, способів виконання арифметичних дій під час розв'язання повсякденних проблем математичного змісту, зокрема й сюжетних задач.
- У рамках змістової лінії ***«Вимірювання величин***», спираючись на суб'єктний досвід та допитливість, молодші школярі вчаться *вимірювати величини* (довжина, маса, температура, час, місткість (об'єм) за допомогою підручних засобів та вимірювальних приладів, а також оперувати грошима.
- Водночас учні виконують перетворення, порівняння, додавання і віднімання іменованих чисел, розв'язують повсякденні проблеми математичного змісту, в тому числі й сюжетні задачі, використовуючи різні одиниці вимірювання величин.
- У процесі навчальної роботи з різними величинами виокремлюється також і *робота з геометричним матеріалом,* дослідження просторових відношень та геометричних фігур різних форм, конструювання площинних та об'ємних фігур з підручного матеріалу, створення макетів реальних та уявних об'єктів різних конструкцій, виконання простих завдань, описаних у математичних текстах, зокрема й сюжетних задачах геометричного змісту (змістова лінія ***«Просторові відношення. Геометричні фігури»***).
- У межах змістової лінії **«*Робота з даними*»** формуються початкові вміння для опрацювання даних (визначення, впорядкування, аналіз та фіксація), поданих в умові задачі чи зібраних за допомогою опитувальника тощо).
- У рамках усіх змістових ліній здійснюється формування в учнів початкових умінь із математичного моделювання, зокрема під час передбачення ймовірного результату, дослідження реальних об'єктів та процесів, розв'язування навчально-пізнавальних і практико зорієнтованих задач тощо.

Природнича освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітню програму природничої освітньої галузі створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою природничої освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування наукового мислення та культури дослідження; розвиток системних уявлень про цілісність та розмаїття природи, утвердження принципів сталого розвитку, ефективної, безпечної і природоохоронної поведінки в довкіллі.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** природничої освітньої галузі у початковій школі є:

- виховання любові та шанобливого ставлення до природи рідного краю, України, планети Земля;
- формування екологічно й етично обґрунтованої поведінки у природі, залучення до природоохоронних акцій;
- розвиток зацікавлення до пізнання природи, оволодіння способами навчально-пізнавальної діяльності, елементарними дослідницькими вміннями (через експерименти, спостереження);
- поступове формування уявлень про природничо-наукову картину світу через поглиблення початкових знань про природні об'єкти і явища, взаємозв'язки в системі «нежива природа – жива природа», про залежність людини від стану навколишнього середовища та її вплив на нього.

Відповідно до зазначених мети і завдань, виокремлено такі **змістові лінії**: «Я пізнаю природу», «Я у природі», «Я у рукотворному світі».

Змістова лінія ***«Я пізнаю природу»*** спрямована на формування дослідницьких умінь школярів через підтримку допитливості та інтересу до спостережень, експериментів та моделювання для пошуку відповідей на запитання про навколишній світ.

Змістова лінія **«*Я у природі*»** передбачає розвиток уявлень молодших школярів про об'єкти та явища природи, встановлення зв'язків між неживою і живою природою, формування бережливого ставлення до природи; вироблення навичок екологічно доцільної поведінки в довкіллі.

Змістова лінія ***«Я в рукотворному світі»*** спрямована на формування загальних уявлень про світ, створений людиною, понять про взаємозв'язки людини і природи, слугує джерелом натхнення для пошуку та втілення дитячих винахідницьких ідей та проектів.

Провідна роль у вивченні природничої освітньої галузі належить дослідженням (спостереженням, експериментам), екскурсіям, природоохоронній та проектній діяльності школярів.

Технологічна освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітню програму технологічної освітньої галузі створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою технологічної освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування в учня/ учениці здатності до зміни навколишнього світу засобами сучасних технологій без шкоди для середовища, до використання технологій для власної самореалізації,

культурного й національного самовияву.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** технологічної освітньої галузі у початковій школі є:

- залучення учнів до різних видів діяльності, формування вмінь для створення виробу від творчого задуму до його втілення в готовий результат;
- формування в учнів культури праці та побуту, навичок раціонального ведення домашнього господарства, задоволення власних потреб та потреб інших, відповідальності за результати власної діяльності;
- формування вміння ефективно використовувати природні матеріали з турботою про навколишнє середовище;
- створення умов для практичного і творчого застосування традицій і сучасних ремесел.

Зміст технологічної освітньої галузі в початкових класах структурується за такими **змістовими лініями**: «Технічна творчість і техніка», «Світ технологій», «Світ ремесел», «Побут».

Змістові лінії, які систематизують очікувані результати навчання, спрямовані на формування ключових компетентностей учнів.

Змістова лінія **«Технічна творчість і техніка»** спрямована на залучення учнів до творчої діяльності у процесі конструювання та моделювання під час самостійної або колективної роботи з конструктором. Процес конструювання з готових деталей (моделей) конструктора має на меті сприяти розвитку просторової уяви й елементів творчого та технічного мислення учнів, через читання і зіставлення малюнків, графічних зображень, за якими учні складатимуть конструкції. Учні виконуватимуть макетування об'ємних моделей транспортних засобів, будинків, веж, роботів тощо.

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до деталей конструкторів, відповідних графічних зображень схем для конструювання простих моделей; матеріалів для виготовлення та оздоблення виробу.

Змістова лінія **«Світ технологій»** має на меті формувати в учнів здатність планувати власну діяльність у процесі вивчення конструкційних матеріалів – від розпізнавання їх на дотик до аргументованого добору для створення виробу, виконувати найпростіші способи їх обробки. Важливою умовою засвоєння цієї лінії є формування в учнів здатності розуміти і дотримуватися послідовності у виготовленні виробів, аргументувати обрану послідовність у роботі. У процесі роботи з матеріалами провідними операціями будуть: різання ножицями, склеювання, зв'язування стрічок тощо.

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до матеріалів, технологічних карток (схем), необхідних для виготовлення виробу, інструментів та пристосувань, довідникових посібників (книжки з ілюстраціями до творів, набори малюнків до мультфільмів тощо). Організація екскурсій на підприємства, перегляд та обговорення відеофільмів про виробництво. Перегляд та обговорення фільмів (мультфільмів), у яких висвітлюється повторне та економне використання матеріалів.

Змістова лінія **«Світ ремесел»** має на меті формувати в учнів ставлення до творів декоративно-ужиткового мистецтва та ремесел як до культурної спадщини українського народу, а також вміння створювати та оздоблювати прості вироби за зразком чи власним задумом, із застосуванням традиційних ремесел або технік декоративно-ужиткового

мистецтва. У процесі роботи провідними операціями будуть: різання ножицями, склеювання, зв'язування, різьблення, ліплення тощо.

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до виробів, виготовлених традиційними та сучасними ремеслами; а також до матеріалів, інструментів та пристосувань, каталогів, фотографій тощо. Перегляд та обговорення фільмів (мультфільмів), у яких висвітлюються технології традиційних та сучасних ремесел. Відвідування (реально чи віртуально) майстерень народних умільців, музеїв декоративно-ужиткового мистецтва.

Змістова лінія **«Побут»** має на меті формувати практичні навички організації власної життєдіяльності, розв'язувати практичні завдання у власному побуті, планувати та реалізовувати найпростіші трудові дії (ремонт іграшок, книжок, догляд за рослинами, домашніми тваринами; приготування страв за рецептами; догляд за одягом та взуттям).

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до матеріалів, інструментів та пристосувань; об'єктів (іграшок, книжок тощо). Перегляд та обговорення фільмів (мультфільмів), у яких висвітлюються найпростіші дії щодо самостійності в побуті.

Технологічна освітня галузь базується на практичній діяльності учнів. На кожному занятті передбачено виконання практичної роботи. Об'єкти праці для виготовлення учитель/ учителька добирає, спираючись на побажання учнів.

Інформатична освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітню програму цієї галузі створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою інформатичної освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування в учня/ учениці здатності до вирішення проблем із використанням цифрових пристроїв, інформаційно-комунікаційних технологій та критичного мислення для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту; безпечна та відповідальна діяльність в інформаційному суспільстві.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** інформатичної освітньої галузі у початковій школі є:

- формування відповідальної позиції цифрового громадянина, навичок безпечного й етичного користування цифровими пристроями та мережами;
- формування початкових умінь розрізняти інформацію різних видів та працювати з нею за допомогою цифрових пристроїв чи без них;
- формування початкових умінь визначати, знаходити та зберігати інформацію, необхідну для розв'язання життєвих проблем (навчання, гри тощо), за допомогою цифрових пристроїв, мереж та без них, самостійно та під час групової взаємодії; розрізняти правдиву і неправдиву інформацію різних видів;
- налагодження комунікації за допомогою цифрових пристроїв та мереж для спільної творчості, співпраці, навчання, гри;
- формування початкових умінь створювати електронні тексти (зображення, відео, звуки, програми тощо) за допомогою цифрових пристроїв;
- формування вмінь презентувати себе, власну творчість, ідеї, створені продукти та інші результати індивідуальної та групової діяльності за допомогою цифрових пристроїв.

Реалізація поставленої мети та завдань у початковій школі відбувається за ***змістовими лініями*****:** “Я у світі інформації (Дані. Інформація. Моделі)”, “Моя цифрова творчість”, “Комунікація та співпраця”, “Я і цифрові пристрої”, “Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві”. У рамках змістової лінії ***“Я у світі інформації (Дані. Інформація. Моделі)”*** формуються початкові вміння розпізнавати, знаходити, свідомо відбирати, зберігати та опрацьовувати просту інформацію за допомогою цифрових пристроїв та без них. Розпізнавання правдивої і неправдивої інформації в усіх її виявах (текст, зображення, звук тощо) необхідне для формування критичного мислення, що сприяє безпеці в інформаційному просторі дитини. Початкові уявлення про моделі реалізовуються через визначення істотних і неістотних властивостей об’єктів та створення на основі цього простих моделей об’єктів.

Змістова лінія ***“Моя цифрова творчість”*** розкривається через практичну діяльність (індивідуальну і групову) зі створення простих інформаційних продуктів (програм, текстів, зображень, відео, звуків, тощо) за допомогою цифрових пристроїв та програм для творчого самовираження, презентації себе і продуктів власної діяльності, вирішення завдань інших освітніх галузей.

В основі змістової лінії ***“Комунікація та співпраця”*** – ознайомлення із доступними для дитини засобами цифрової та безпосередньої комунікації для гри, спілкування, навчання, отримання нової інформації; використання безпечного онлайнового чи офлайнового середовища для цього. В умовах роботи у групі учні мають навчитися окреслювати цілі індивідуальної та групової діяльності, розподіляти ролі в межах групи, оцінювати здобутий результат, аналізувати помилки та усувати їх, доброзичливо взаємодіяти безпосередньо та в мережах.

Змістова лінія ***“Я і цифрові пристрої”*** реалізовується через усвідомлення і розпізнавання тих завдань, які можна розв’язати за допомогою цифрових пристроїв, виходячи з їхніх функціональних можливостей (фотографувати, записувати, слухати, відображати, опрацьовувати інформацію тощо). До основних умінь, які формуються через цю змістову лінію, належать розпізнавання простих програмних і технічних несправностей та вміння усувати їх самостійно чи з допомогою дорослих, розуміти обмеження та переваги пристроїв стосовно виконуваних завдань, усвідомлювати, що машини можуть імітувати інтелектуальну діяльність. Ця змістова лінія охоплює вміння організовувати власний робочий простір на фізичному та простому програмному рівні для збереження здоров’я, доброго самопочуття та ефективної діяльності учня/ учениці.

Змістову лінію ***“Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві”*** спрямовано на створення безпечних умов для учня / учениці під час роботи з цифровими пристроями і в мережах, що передбачає захист особистої інформації, формування принципів етичного, доброзичливого та відповідального спілкування через мережі, навички і можливості захисту власного інформаційного простору, фізичного та психологічного здоров’я. У рамках цієї змістової лінії в учнів формується відповідальне та шанобливе ставлення до власної та чужої інформаційної діяльності, яке на рівні початкової школи виявляється, зокрема, і через зазначення власного авторства, посилання на авторство інших, а також через усвідомлення шкоди від списування.

Вказані змістові лінії передбачають можливу інтеграцію інформатичної освітньої галузі з іншими освітніми галузями через розв’язування дослідницьких завдань, формування

наскрізних умінь учнів, інформатичної грамотності та культури.

Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітню програму цієї галузі створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі для загальної середньої освіти є становлення самостійності учня / учениці, його / її соціальної залученості та активності через формування здорового способу життя, розвиток підприємливості, здатності до співпраці в різних середовищах, впевненості в собі та доброчесності для безпеки, добробуту та сталого розвитку.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі у початковій школі є:

- формування у школярів стійких переконань щодо цінності життя, здоров'я і безпеки для себе і тих, хто його / її оточує;
- виховання дбайливого та усвідомленого ставлення до власного здоров'я і безпеки;
- розвиток потреби самопізнання та самовдосконалення;
- формування в учнів сталої мотивації до здорового способу життя;
- формування свідомого прагнення дотримуватися безпечної, здорової та етичної поведінки для поліпшення добробуту;
- розвиток уміння ухвалювати рішення в повсякденних ситуаціях з користю для безпеки та здоров'я;
- сприяння індивідуальному розвитку самостійності, підприємливих якостей та поведінки свідомого споживача;
- формування вміння вчитися без шкоди для здоров'я;
- створення сприятливого безпечного та здорового середовища в школі.

Зміст соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі структуровано за трьома ***змістовими лініями***: «Безпека», «Здоров'я», «Добробут».

Змістова лінія ***«Безпека»*** передбачає розвиток навичок безпечної поведінки вдома, школі та у природному і техногенному середовищі, прогнозування наслідків небезпечних дій, визначення впливів на вибір безпечної поведінки, дотримання правил (дорожнього руху, використання побутової техніки і побутової хімії тощо) та відповідального ставлення до особистої безпеки й безпеки інших.

Змістова лінія ***«Здоров'я»*** спрямована на формування в учнів здоров'язбережувальної компетентності і поведінки через набуття навичок здорового способу життя, розвиток позитивної самооцінки, критичного мислення, умінь ухвалювати зважені рішення, відповідально ставитися до власного здоров'я та здоров'я тих, хто поряд, і протидіяти негативним соціальним чинникам.

Змістова лінія ***«Добробут»*** забезпечує розвиток етичної поведінки в соціумі, вміння вчитися і формування позитивного ставлення до навчання, усвідомлення важливості

здорового способу життя для добробуту, розвиток підприємливості і споживчої культури для оптимального використання ресурсів та забезпечення добробуту.

Навчальний матеріал змістових ліній реалізується наскрізно в кожній темі через взаємоінтеграцію і взаємодоповнення.

Громадянська та історична освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітню програму громадянської та історичної освітньої галузі створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою громадянської та історичної освітньої галузі для загальної середньої освіти є створення умов для формування в учня / учениці власної ідентичності та готовності до змін через усвідомлення своїх прав і свобод, осмислення зв'язків між історією і теперішнім життям; плекання активної громадянської позиції на засадах демократії та поваги до прав людини, набуття досвіду співжиття за демократичними процедурами.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** громадянської та історичної освіти у початковій школі є:

• здобуття знань про сучасність і минуле своєї родини, місцевої громади, Батьківщини, людства, формування відповідного віковим можливостям розуміння змісту пам'ятних для себе та для громадян України подій;

• утвердження власної гідності, формування цінності свободи і прав людини, усвідомлення своєї належності до родини, місцевої та шкільної громад, українського народу, вироблення відповідального ставлення до власної діяльності та діяльності інших;

• формування умінь орієнтуватися в історичному часі та соціальному просторі, знаходити та опрацьовувати доступну для себе суспільну інформацію, пояснювати її зміст та передавати породжені нею враження і думки;

• удосконалення набутих дітьми в дошкільному віці позитивних моделей поведінки у громадських місцях та опанування нових, пов'язаних із діяльністю школяра / школярки;

• розвиток здатності обстоювати власну думку та приймати інших, вирізняти вияви нерівності, несправедливості та дискримінації;

• створення умов для набуття успішного досвіду конструктивної взаємодії та громадянської поведінки.

Для формування ідентичності та громадянської компетентності учнів програма пропонує опановувати потрібні для цього знання, вміння та навички громадянської поведінки та виховувати громадянські чесноти в межах таких ***змістових ліній***: «Я – Людина», «Я серед людей», «Моя культурна спадщина», «Моя шкільна і місцева громади», «Ми – громадяни України. Ми – європейці».

Змістова лінія ***«Я – Людина»*** передбачає залучення учня / учениці до опрацювання та використання для самоідентифікації елементарної інформації про людину як унікальну у Всесвіті істоту, яка творить себе як особистість, формує свій характер і розвиває цінні якості у процесі пізнавальної і трудової діяльності. Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє самопізнанню учнів, усвідомленню власних потреб, уподобань, здібностей та

інтересів, заохочує обирати цілі особистісного зростання (бути відповідальним, чесним тощо), допомагає утверджувати гідність та неповторність будь-якої людини.

Змістова лінія ***«Я серед людей»*** забезпечує усвідомлення ролі зв'язків, які існують між людьми, значення рідні, друзів, приятелів, спільнот, із якими дитина себе ідентифікує. Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє набуттю досвіду громадянської поведінки та свідомому виборові норм і моделей поведінки, часто за певними взірцями.

Змістова лінія ***«Моя культурна спадщина»*** дає змогу учнівству усвідомити вкоріненість у національну, а також рідну за етнічним походженням культуру, власну належність до європейської цивілізації. Учні/ учениці отримують можливість дослідити місцеві пам'ятки, пізнати традиції та минуле своєї родини, рідної етнічної групи, нації. Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє розумінню значущості та різноманітності культурних надбань людства, формуванню умінь пізнавати минуле.

Змістова лінія ***«Моя шкільна і місцева громади»*** забезпечує розуміння учнем/ ученицею базових норм шкільного та місцевого громадського життя, дає йому/ їй змогу посильно долучатися до їх відтворення та модернізації. Пізнання шкільних і місцевих традицій, ознайомлення з громадянськими вчинками земляків, діяльністю шкільної адміністрації, місцевих органів влади та добровільних асоціацій, зорієнтованих на громадські справи, сприяє набуттю учнями первинного досвіду громадянської дії, демократичної поведінки та конструктивної взаємодії. Навчання в межах цієї змістової лінії забезпечує вироблення вмінь висловлювати та обстоювати свою думку та приймати інших, висувати власні ініціативи, планувати й організовувати посильні для дітей молодшого шкільного віку громадські справи.

Змістова лінія ***«Ми – громадяни України. Ми – європейці»*** дає учневі / учениці елементарні уявлення про національну символіку та державні атрибути України, націю (народ), державу, політику, владу, ключові події в історії України, підводить до прийняття демократичних цінностей та ідей євроатлантичної інтеграції Батьківщини. У межах цієї змістової лінії на прикладі відомих історичних постатей та національних героїв школярі усвідомлюють цінності патріотизму, активної громадянської позиції, самоповаги та ін.

Змістові лінії громадянської та історичної освітньої галузі у початковій школі мають бути реалізовані оптимальними для кожного елементу змісту та навчальної цілі інтерактивними методами, із використанням інформаційних технологій.

Мистецька освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітню програму цієї галузі створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою навчання мистецтва для загальної середньої освіти є формування культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті; плекання пошани до національної і світової мистецької спадщини.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** навчання мистецтва у початковій школі є:

- збагачення духовного світу учня / учениці під час сприймання мистецтва та художньої творчості; виховання шани до національної і світової культурної спадщини;
- набуття досвіду творення художніх образів через опанування елементарними мистецькими вміннями; розвиток загальних і спеціальних мистецьких здібностей;
- розкриття творчого потенціалу особистості; стимулювання художньо-образного мислення, художніх інтересів; виховання естетичного смаку; сприяння творчому самовияву та розвитку індивідуального стилю учня / учениці через мистецтво;
- розвиток уміння інтерпретувати твори мистецтва, висловлювати враження та особистісне ставлення до них; засвоєння початкових знань про види мистецтва, особливості їхньої художньо-образної мови, зокрема у взаємозв'язках;
- формування вміння презентувати й оцінювати власну творчість, плекання потреби у самовдосконаленні;
- формування вміння взаємодіяти з іншими через мистецтво, виявляти зв'язки мистецтва з природним і соціокультурним середовищем;
- виховання здатності застосовувати мистецтво для отримання задоволення та емоційного самопізнання.

Реалізація окресленої мети та завдань здійснюється за ***змістовими лініями***: «Художньо-практична діяльність», «Сприймання та інтерпретація мистецтва», «Комунікація через мистецтво».

Змістова лінія ***«Художньо-практична діяльність»*** націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне засвоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовияву. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виражальні засоби для творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля, а також формування уявлень про можливість і способи впливати на емоційний стан завдяки мистецькій діяльності.

Змістова лінія ***«Сприймання та інтерпретація мистецтва»*** спрямована на пізнання цінностей, що несуть твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення, а також формування уявлень про можливість і способи впливати на свій емоційний стан завдяки сприйманню творів мистецтва.

Реалізація змістової лінії ***«Комунікація через мистецтво»*** націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема в різних культурно-мистецьких заходах, обговореннях тощо.

Мистецька освітня галузь може реалізуватися через інтегровані предмети або предмети за окремими видами мистецтва: наприклад, музичне мистецтво, образотворче мистецтво тощо за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

Фізкультурна освітня галузь

Пояснювальна записка

Освітню програму фізкультурної освітньої галузі створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою цієї галузі для загальної середньої освіти є формування в учня / учениці стійкої мотивації до занять фізичною культурою і спортом та життєво необхідних рухових умінь і навичок для збереження власного здоров'я, розширення функціональних можливостей організму.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** фізкультурної освітньої галузі у початковій школі є:

- розширення рухового досвіду, вдосконалення навичок життєво необхідних рухових умінь та навичок, використання їх у повсякденній та ігровій діяльності;
- розширення функціональних можливостей організму через цілеспрямований розвиток фізичних якостей і природних здібностей;
- збереження та зміцнення здоров'я школярів;
- формування загальних уявлень про фізичну культуру, її значення в житті людини, збереженні та зміцненні здоров'я;
- формування основ здорового способу життя і створення умов для покращення фізичного і психоемоційного стану;
- формування практичних навичок щодо самостійних занять фізичними вправами та проведення активного відпочинку;
- розвиток комунікативних умінь під час занять фізичною культурою;
- формування морально-вольових якостей та позитивного ставлення до занять фізичною культурою і спортом;
- усвідомлення ролі занять спортом і Олімпійського руху для формування самоповаги, впевненості в собі, прагнення досягати успіху, дотримуючись принципів чесної гри;
- збільшення обсягу рухової активності, яка приноситиме радість дитині;
- формування творчих здібностей засобами фізичної культури.

Освітня програма фізкультурної освітньої галузі для 1-4 класів охоплює такі ***змістові лінії***: «Базова рухова активність», «Ігрова та змагальна діяльність учнів (рухливі ігри та естафети)», «Турбота про стан здоров'я та безпеку».

Змістова лінія ***«Базова рухова активність»*** містить види діяльності, спрямовані на формування життєво необхідних рухових умінь і навичок.

Змістова лінія ***«Ігрова та змагальна діяльність учнів (рухливі ігри та естафети)»*** пов'язана з опануванням рухливих ігор та естафет, які б задовольняли потребу учнів у руховій активності та сприяли б формуванню комунікативних здібностей.

Змістова лінія ***«Піклування про стан здоров'я та безпеку»*** спрямована на формування свідомого ставлення до власного здоров'я та вмінь безпечної поведінки в процесі фізкультурної діяльності.

Предметом навчання у початковій школі в галузі фізичного виховання ***є рухова активність із загальноосвітньою спрямованістю.***

Задекларовані тут підходи до змісту занять фізичною культурою орієнтують учителів не тільки на фізичну підготовленість, а й на розвиток особистості, індивідуальне сприймання навчального матеріалу. Розв'язання цих завдань допускає відхід від жорсткої регламентації занять, підвищує їхню емоційну насиченість, забезпечує максимальну

різноманітність форм, методів та засобів фізичного виховання, широке використання інноваційних технологій фізичного виховання

Навчальний план

для 3-4 класів початкової школи з українською мовою навчання

(складено відповідно до наказу МОН України «Про типові освітні та навчальні програми для 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти» від 12.08.2022 р. №743)

Освітні галузі/ навчальні предмети	**К-ть годин на тиждень у класах**		**Разом**
Інваріантний складник	**3 кл.**	**4 кл.**	
І. Мовно-літературна, у тому числі: - українська мова і література - іноземна мова	 5 3	 5 3	 10 6
ІІ. Математична: - математика	4	4	8
ІІІ. «Я досліджую світ»*	7	7	14
IV. Інформатична: - інформатика	1	1	2
V. Мистецька: - образотворче мистецтво - музичне мистецтво	1 1	1 1	2 2
VI. Фізкультурна: Фізична культура	3	3	6
Усього	22+3	22+3	44+6
Дод. год. на вивчення предметів інвар. складової (інд. консультації та групові заняття)			
Гранично допустиме навчальне навантаження	23	23	46
Сумарна кількість	25	25	50

* Розподіл годин між освітніми галузями в рамках цього інтегрованого предмета: мовно-літературна – 2; математична – 1; природнича, технологічна, соціальна і здоров′язбережувальна, громадянська та історична – разом 4.

для школи II ступеня (5-9 класи)

1. Загальні положення

Ця освітня програма розроблена на основі , Типової освітньої програми відповідно до частини третьої статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту базової середньої освіти (далі – Державний стандарт), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. No 898. Вона окреслює обов'язкові та рекомендовані підходи до здійснення освітньої діяльності на кожному циклі (адаптаційний цикл та цикл базового предметного навчання) базової середньої освіти.

Освітня програма визначає:

-вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою базової середньої освіти;

-загальний обсяг навчального навантаження на адаптаційному циклі та циклі базового предметного навчання (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання.

Освітня програма включає:

-навчальні плани;

-перелік модельних навчальних програм;

-рекомендовані форми організації освітнього процесу;

-опис інструментарію оцінювання.

Під час розроблення освітньої програми враховано гарантовані державою права щодо академічної, організаційної, фінансової і кадрової автономії закладу освіти, а також права педагогічних працівників на академічну свободу.

Відповідно до Закону України «Про освіту» метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованої взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується через формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

Ця освітня програма від**повідає вимогам до осіб,** які розпочинають навчання за цією освітньою програмою , визначає загальний **обсяг навчального навантаження** на адаптаційному циклі та циклі базового предметного навчання (в годинах), **його розподіл** між освітніми галузями за роками навчання, містить **навчальний план**, що ґрунтується на одному з варіантів типових навчальних планів Типової освітньої програми і передбачає перерозподіл годин (у визначеному обсязі) між обов'язковими для вивчення навчальними предметами (крім української мови та фізичної культури) певної освітньої галузі, які вивчатимуться окремо або інтегровано з іншими навчальними предметами.Освітня програма містить **перелік модельних навчальних програм**, що використовуються закладом освіти в освітньому процесі ; опис форм організації освітнього процесу та інструментарію оцінювання.

2. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти). У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року.

Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів.

Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року No 8 (у

редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року No 955), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за No 184/28314.

3. Загальний обсяг навчального навантаження на адаптаційному циклі базової середньої освіти та циклі базового предметного навчання базової середньої освіти, його розподіл між освітніми галузями за роками навчання здійснено відповідно до наказу МОН України «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» від 09.08.2024 р. №1120.

4. Навчальні плани

Навчальні плани містять:
- перелік предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної
освітньої галузі, а також орієнтовний перелік міжгалузевих інтегрованих курсів;
- розподіл навчального навантаження за роками навчання
між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення;
- додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей .

Закладом освіти визначкно перелік навчальних предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, , що відображається у навчальному плані освітньої програми закладу освіти.

Навчальне навантаження у навчальних планах орієнтоване на «рекомендований» навчальний час, визначений базовим навчальним планом
Державного стандарту для вивчення певної освітньої галузі на адаптаційному та предметному циклах навчання базової середньої освіти.

Кількість навчальних годин на вивчення інтегрованих курсів заклад освіти визначив самостійно з урахуванням навчального навантаження на відповідні навчальні предмети у навчальному плані.

Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі, відповідно до пункту 26 Державного стандарту, визначно в межах заданогодіапазону «мінімального» та «максимального» навчального навантаження.

Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі закладом освіти зменшено до мінімального показника.

З метою подолання освітніх втрат різниця між рекомендованою та мінімальною кількістю навчальних годин (резерв навчальних годин) у кожній освітній галузі перерозподілена закладом освіти між освітніми компонентами цієї освітньої галузі або на інші освітні галузі, а також на вибіркові освітні компоненти (незалежно від освітньої галузі).

Кількість навчальних годин, визначена у навчальному плані на вивчення вибіркових освітніх компонентів, не включено до максимального показника навчального навантаження, передбаченого на ту чи іншу освітню галузь.

Додаткові години для вивчення навчальних предметів, інтегрованих курсів, через які реалізуються освітні галузі, розподілено з урахуванням особливостей організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, що відображається в освітній програмі закладу.

Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей у навчальному плані закладу загальної середньої освіти не перевищує загальнорічної кількості навчальних годин, що

фінансуються з бюджету , визначеної базовим навчальним планом, з дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження учнів.

5. Модельні навчальні програми

Модельна навчальна програма - документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета, інтегрованого курсу та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством.

Модельні навчальні програми розроблені для всього рівня базової середньої освіти (5-8 класи) з української мови, української літератури, зарубіжної літератури, іноземної мови (англ.), технологій, інформатики, мистецтва (інтегрований курс), інтегрованого курсу соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі (соціального та особистісного розвитку, безпеки і добробуту), фізичної культури.

Модельні навчальні програми розроблені для окремих циклів з математики, інтегрований курс природничої освітньої галузі , біології, фізики, географії, хімії, інтегрований курс історії та громадянської освіти 7-8 класи, інтегрований курс «Україна і світ», 5 клас.

Навчальні програми, що розроблені на основі модельних навчальних програм, затверджуються педагогічною радою закладу освіти.

Перелік модельних навчальних програм для 5-9 класів закладу освіти:

1) для всього рівня українська мова, 5-9 класи
2) для всього рівня українська література, 5-9 класи
3) для всього рівня зарубіжна література,5-9 класи
4) для всього рівня іноземна мова,5-9 класи
5) для окремих циклів математика. 5-6 класи ; математика, 7-9 класи (інтегрований курс) .
6) для окремих циклів інтегрований курс природничої освітньої галузі (5-6 класи)
7) для окремих циклів біологія,7-9 класи
8) для окремих циклів географія, 6-9 класи
9) для окремих циклів, фізика, 7-9 класи
10) для окремих циклів хімія. 7-9 класи
11) для всього рівня технології. 5-9 класи
12) для всього рівня інформатика. 5-9 класи
13) для всього рівня інтегрований курс соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі (соціального та особистісного розвитку, безпеки і добробуту). 5-9 класи.
14) громадянська освіта, 7-8 класи, для окремого циклу інтегрований курс «Україна і світ», 5 клас.
15) для всього рівня мистецтво. 5-9 класи
16) для всього рівня фізична культура. 5—9 класи .
17) курс соціально-емоційного та морально-етичного спрямування (міжгалузевий інтегрований курс), 5-6 класи адаптаційного циклу.

6. Форми організації освітнього процесу

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб.

У 2026-2027 н.р. організовується інклюзивна форма навчання для здобувача освіти з ООП, створюється інклюзивний 6 клас.

Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та/або його батьками, схвалюється педагогічною радою закладу освіти, затверджується його керівником та підписується батьками.

7. Опис інструментарію оцінювання

Оцінюванню підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента навчального плану. Оцінювання результатів навчання учнів має бути зорієнтованим на ключові компетентності і наскрізні вміння та вимоги до обов'язкових результатів навчання у відповідній освітній галузі, визначені Державним стандартом. Встановлення відповідності між вимогами до результатів навчання учнів, визначеними Державним стандартом, та показниками їх вимірювання здійснюється відповідно до системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, визначених Міністерством освіти і науки України. Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є: поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання та державна підсумкова атестація. Річне оцінювання здійснюються за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у свідоцтві досягнень, що видається учневі щороку

Навчальний план для 5 класу

з українською мовою навчання

(складено відповідно до наказу МОН України «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» від 17.08.2026 р. №1430, додаток №3)

Освітні галузі	**Навчальні предмети**	**Кількість годин на тиждень**	
		5 клас	**К-ть навч. годин на вивчення освітньої галузі**
			5 клас
Мовно-літературна	Українська мова	4	11
	Українська література	1,5+0,5	
	Іноземна мова (англ.)	3,5	
	Зарубіжна література	1+0,5	
Математична	Математика Інтегрований курс «Математика»	4+1	5

Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	1,5+0,5	2
	Біологія		
	Географія		
	Фізика		
	Хімія		
Соціальна і здоров′язбережу -вальна	Інтегрований курс «Здоров′я, безпека та добробут»	1	1
	Підприємництво і фінансова грамотність		
Громадянська та історична галузь	Інтегрований курс «Україна і світ»	1	1
	Громадянська освіта		
	Правознавство		
	Історія України		
	Всесвітня історія		
Інформатична	Інформатика	1	1
Технологічна	Технології	1	1
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1+1	2
Фізична культура	Фізична культура	3	3
Міжгалузевий інтегрований курс соціального, емоційного та естетичного спрямування	Етика (Вчимося жити разом)	0,5	0,5
Рекомендовано години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами		7,5	
Використовується кількість годин навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами *		4,0	

Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	31	
Гранично допустиме навчальне навантаження	28	
Всього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)	24,5+3	
Разом	27,5	

*** Години навчального навантаження перерозподілено між освітніми компонентами таким чином:**

- додано **4 години у 5 класі, а саме:**
0,5 годин на вивчення *української літератури;*
0,5 годин на вивчення *зарубіжної літератури;*
0,5 годин на вивчення *інтегрованого курсу «Пізнаємо природу»;*
1 година на вивчення *математики;*
1 година на вивчення *інтегрованого курсу «Мистецтво»;*
0,5 години на вивчення *міжгалузевого інтегрованого курсу «Етика (вчимося жити разом)»*.

Навчальний план для 6 класу

з українською мовою навчання

(складено відповідно до наказу МОН України «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» від 17.08.2026 р. №1430, додаток №3)

Освітні галузі	**Навчальні предмети**	**Кількість годин на тиждень**	
		6 клас	**К-ть навч. годин на вивчення освітньої галузі**
			6 клас
Мовно-літературна	Українська мова	4	11
	Українська література	1,5+0,5	
	Іноземна мова (англ.)	3,5	
	Зарубіжна література	1+0,5	
Математична	Математика Інтегрований курс «Математика»	4+1	5
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	1+1	4
	Біологія		
	Географія	1+1	
	Фізика		
	Хімія		

Соціальна і здоров′язбережу-вальна	Інтегрований курс «Здоров′я, безпека та добробут»	1	1
	Підприємництво і фінансова грамотність		
Громадянська та історична галузь	Інтегрований курс «Україна і світ»	1,5+0,5	2
	Громадянська освіта		
	Правознавство		
	Історія України		
	Всесвітня історія		
Інформатична	Інформатика	1	1
Технологічна	Технології	1	1
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1+1	2
Фізична культура	Фізична культура	3	3
Міжгалузевий інтегрований курс соціального, емоційного та естетичного спрямування	Етика (Вчимося жити разом)	0,5	0,5
Рекомендовано години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами		9,5	
Використовується кількість годин навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами *		6,0	
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		34	
Гранично допустиме навчальне навантаження		31	
Всього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)		27,5+3	
Разом		30,5	

*** Години навчального навантаження перерозподілено між освітніми компонентами таким чином:**

- додано **6 годин у 6 класі, а саме:**

0,5 годин на вивчення *української літератури;*
0,5 годин на вивчення *зарубіжної літератури;*
0,5 годин на вивчення інтегрованого *курсу «Україна і світ»;*
1 година на вивчення *математики;*
1 година на вивчення *географії;*
1 година на вивчення *інтегрованого курсу «Мистецтво»;*
1 година на вивчення *інтегрованого курсу «Пізнаємо природу»*;
0,5 години на вивчення *міжгалузевого інтегрованого курсу «Етика (вчимося жити разом)»*.

Навчальний план для 7 класу

з українською мовою навчання

(складено відповідно до наказу МОН України «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» від 17.08.2026 р. №1430, додаток №3)

Освітні галузі	**Навчальні предмети**	**Кількість годин на тиждень**	
		7 клас	**К-ть навч. годин на вивчення освітньої галузі**
			7 клас
Мовно-літературна	Українська мова	3	10
	Українська література	1,5+0,5	
	Іноземна мова (англ.)	3,5	
	Зарубіжна література	1+0,5	
Математична	Математика Інтегрований курс «Математика»	4	4
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»		7,5
	Біологія	2+0,5	
	Географія	2	
	Фізика	2	
	Хімія	1	
Соціальна і здоров′язбережу-вальна	Інтегрований курс «Здоров′я, безпека та добробут»	1	1
	Підприємництво і фінансова грамотність		

Громадянська та історична галузь	Інтегрований курс «Україна і світ»		2
	Громадянська освіта	0,5	
	Правознавство		
	Історія України	0,5+0,5	
	Всесвітня історія	0,5	
Інформатична	Інформатика	1+0,5	1,5
Технологічна	Технології	1	1
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1	1
Фізична культура	Фізична культура	3	3
Рекомендовано години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами		6,5	
Використовується кількість годин навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами *		2,5	
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		35	
Гранично допустиме навчальне навантаження		32	
Всього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)		28+3	
Разом		31	

*** Години навчального навантаження перерозподілено між освітніми компонентами таким чином:**

- додано **2,5 години в 7 класі, а саме:**

0,5 годин на вивчення *української літератури;*
0,5 годин на вивчення *зарубіжної літератури;*
0,5 годин на вивчення *історії України;*
0,5 годин на вивчення *інформатики;*
0,5 годин на вивчення *біології.*

Навчальний план для 8 класу

з українською мовою навчання

(складено відповідно до наказу МОН України «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» від 17.08.2026 р. №1430, додаток №3)

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень	
		8 клас	К-ть навч. годин на вивчення освітньої галузі
			8 клас
Мовно-літературна	Українська мова	3	9,5
	Українська література	1+1	
	Іноземна мова (англ.)	3	
	Зарубіжна література	1+0,5	
Математична	Математика Інтегрований курс «Математика»	4	4
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»		8
	Біологія	2	
	Географія	2	
	Фізика	2	
	Хімія	2	
Соціальна і здоров'язбережу-вальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	0,5+0,5	2
	Підприємництво і фінансова грамотність	0,5+0,5	
Громадянська та історична галузь	Інтегрований курс «Україна і світ»		2,5
	Громадянська освіта	0,5	
	Правознавство		
	Історія України	1	
	Всесвітня історія	1	
Інформатична	Інформатика	1,5	1,5
Технологічна	Технології	1	1
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1	1
Фізична культура	Фізична культура	3	3
Рекомендовано години		6	

навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами			
Використовується кількість годин навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами *		2,5	
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		36	
Гранично допустиме навчальне навантаження		33	
Всього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)		29,5+3	
Разом		32,5	

*** Години навчального навантаження перерозподілено між освітніми компонентами таким чином:**

- додано **2,5 години у 8 класі, а саме:**

0,5 годин на вивчення *зарубіжної літератури;*
0,5 годин на вивчення *інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»;*
0,5 годин на вивчення *підприємництва і фінансової грамотності;*
1 година на вивчення *української літератури.*

Навчальний план для 9 класу

з українською мовою навчання

(складено відповідно до наказу МОН України «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» від 17.08.2026 р. №1430, додаток №3)

Освітні галузі	**Навчальні предмети**	**Кількість годин на тиждень**	
		9 клас	**К-ть навч. годин на вивчення освітньої галузі**
			9 клас
Мовно-літературна	Українська мова	3	9,5
	Українська література	1+1	

	Іноземна мова (англ.)	3	
	Зарубіжна література	1+0,5	
Математична	Математика Інтегрований курс «Математика»	4	4
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»		8,5
	Біологія	2	
	Географія	1+0,5	
	Фізика	3	
	Хімія	2	
Соціальна і здоров'язбережу-вальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	0,5+0,5	2
	Підприємництво і фінансова грамотність	0,5+0,5	
Громадянська та історична галузь	Інтегрований курс «Україна і світ»		3,5
	Громадянська освіта	0,5	
	Правознавство	0,5	
	Історія України	1,5	
	Всесвітня історія	1	
Інформатична	Інформатика	1,5+0,5	2
Технологічна	Технології	1	1
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1	1
Фізична культура	Фізична культура	3	3
Рекомендовано години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами		5	
Використовується кількість годин навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами *		3,5	
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		36	

Гранично допустиме навчальне навантаження	33	
Всього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)	31,5+3	
Разом	34,5	

*** Години навчального навантаження перерозподілено між освітніми компонентами таким чином:**

- додано **3,5 години у 9 класі, а саме:**

1 годин на вивчення *української літератури;*
0,5 годин на вивчення *зарубіжної літератури;*
0,5 година на вивчення *географії;*
0,5 годин на вивчення *інформатики;*
0,5 годин на вивчення *інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»;*
0,5 годин на вивчення *підприємництва і фінансової грамотності.*

Освітня програма
школи III ступеня
(профільний рівень, філологічний напрям
профіль – українська філологія)

1. Загальні положення освітньої програми

Освітня програма закладу загальної середньої освіти III ступеня розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», а також відповідно до нормативно-правових документів, які регламентують здійснення освітнього процесу в закладі освіти.

Освітня програма профільної середньої освіти окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для

досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти.

Особливістю профільного навчання з української мови є інтенсивний мовний та інтелектуальний розвиток старшокласників, їх творчого мислення , уяви, мовного чуття і мовного смаку, усвідомлення позитивної мовної поведінки, мовнокомунікативних умінь, творчих здібностей, формування навичок самостійної навчальної діяльності, мовленнєвого самовдосконалення, що значною мірою впливають на якість опанування інших шкільних предметів, визначають досягнення у майбутній професійній сфері, сприяють соціальній адаптації. Програма з української мови для профільного навчання учнів 10-11 класів (філологічний напрям, профіль – українська філологія) розроблена на підставі Державного стандарту базової та повної середньої освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. №1392, з урахуванням державного стандарту початкової загальної освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 р. №462), загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (2003 р), «Рекомендацій Європейського Парламенту та Ради Європи (2006)», відповідно до Концепції профільного навчання в старшій школі (наказ Міністерства освіти і науки України від21.10.2013 р. №1456), положень Концепції «Нова українська школа» (2016 р.), Типового навчального плану для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів (2017).

Мета профільного навчання української мови (філологічний напрям, профіль – українська філологія) полягає у формуванні інтелектуально розвиненої, морально досконалої, національно свідомої, духовно багатої мовної особистості, яка вільно володіє виражальними засобами сучасної української літературної мови, її стилями, різновидами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо), відзначається активною громадською позицією, готовністю подальшого професійно орієнтованого навчання, спроможна самостійно визначати цілі самонавчання, самовиховання і саморозвитку та дієво їх реалізовувати.

Освітня програма визначає:

-загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення, які подані в рамках навчального плану (таблиця 1);

-очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм, перелік яких наведено в таблиці 2; пропонований зміст окремих предметів, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному вебсайті МОН);

-рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

-вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою.

Відповідно до наказу МОН України «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня» від 20.08.2025 р. №890 предмет «Захист України» буде викладатися в осередку на базі Тиврівського ліцею Тиврівської селищної ради.

2.Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язк окремих предметів.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані закладу загальної середньої освіти ІІІ ступеня (далі –навчальний план).

Навчальний план для 10-11 класів закладу загальної середньої освіти розроблено відповідно до Державного стандарту, а також згідно з наказом МОН України «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня» від 20.04.2018 р., №408. таблиці 2,3.. Він містить тижневий обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів.

Закладом загальної середньої освіти для складання власного навчального плану використано другий варіант (*таблиця 2*) Типового навчального плану, який містить перелік базових предметів, що включає окремі предмети суспільно-гуманітарного та математично-природничого циклів.

До базових предметів належать: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова (англ.)», «Історія: Україна і світ» (передбачено вивчення окремих предметів: «Історія України», «Всесвітня історія»), «Громадянська освіта», «Математика», «Природничі науки» (передбачено вивчення окремих природничих дисциплін: «Фізика і астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія»), «Фізична культура», «Захист України» (цей предмет планується проводити в спеціально обладнаному навчальному осередку територіальної громади). У цьому варіанті зазначено мінімальну кількість тижневих годин на вивчення базових предметів, що має забезпечити досягнення рівня очікуваних результатів навчання учнів згідно з державними вимогами Державного стандарту.

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами («Інформатика», «Технології», «Мистецтво»), що вивчаються на рівні стандарту. Із запропонованого переліку учні обрали два предмети – «Інформатика» в 11 класі(1 год.), «Мистецтво» в 11 кл. (2 год.), «Інформатика» в 10 (2 год.), «Мистецтво» в 10 класі (1 год).

Вивчення базового предмета «Фізика і астрономія» буде здійснюватися як два окремі предмети – «Фізика»(за програмою авторського колективу під керівництвом Ляшенка О.І.) і астрономія, що дає можливість паралельного вивчення фізичного та астрономічного складників, а розподіл годин між ними здійснюватиметься відповідно до навчальної програми.

Рішення про вибір напряму навчання (філологічний), розподіл годин прийнято з урахуванням освітніх потреб учнів, регіональних особливостей, кадрового забезпечення, матеріально-технічної бази закладу.

3.Очікувані результати навчання здобувачів освіти, зміст навчальних предметів, логічна послідовність їх вивчення.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх окремих предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями: мови і літератури, суспільствознавство, мистецтво, математика, природознавство, технології, здоров'я і фізична культура. Зміст кожної освітньої галузі структурується та реалізується через навчальні предмети. Логічна послідовність навчальних предметів розкривається у відповідних навчальних програмах, затверджених Міністерством освіти і науки України. У рамках навчальних програм подано: очікувані результати навчання (знаннєвий, діяльнісний, ціннісний компоненти); пропонований зміст предмета; реалізації в змісті предмета наскрізних змістовних ліній; внесок предмета у формування ключових компетентностей.Освітня програма забезпечує досягнення учнями результатів навчання, визначених Державним стандартом, і ключових компетентностей, визначених Законом України «Про освіту».

Важливим засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів є наскрізні лінії; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища:

-екологічна безпека й сталий розвиток;

-громадянська відповідальність;

-здоров'я і безпека;

-підприємливість і фінансова грамотність

Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

-організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

-окремі предмети, виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета, проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

-роботу в проектах;

-позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

4.Рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірці його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації. Основними формами організації освітнього процесу є різні **типи уроку**: практичні заняття, семінари, конференції, заліки, співбесіди, проєкти, сюжетно-рольові ігри, екскурсії, віртуальні подорожі. Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються теми доповідей учнів, основні напрями самостійної роботи. На навчальній екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей, крім уроку, проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів, затверджених наказом Міністерством освіти, молоді та спорту України від 13 квітня 2011 року №329 та Орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом МОНУ від 21 серпня 2013 року №1222.

1. **Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної загальної середньої освіти**

   Здобувати профільну загальну середню освіту можуть особи, які завершили здобуття базової середньої освіти

На основі освітньої програми закладу освіти складено та затверджено навчальний план закладу освіти, що конкретизує організацію освітнього процесу.

Таблиця 1 до освітньої програми

Навчальний план для 10,11 класів

з навчанням українською мовою, профільний рівень,
філологічний напрям

(складено відповідно до наказу МОН України «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня» від 20.08.2025 р. №890, таблиці №2,3)

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень	
	10 клас	11 клас
Українська мова	4	4
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	1
Іноземна мова	2	2
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта	2	-
Математика	3	3
Біологія і екологія	2	2
Географія	1,5	1
Фізика	3	3
Астрономія	-	1
Хімія	1,5	2
Фізична культура	3	3
Захист України	2	2
Вибірково-обов'язкові предмети: Інформатика Технології Мистецтво	 2 - 1	 1 - 2
Додаткові години	-	-
Гранично допустиме тижневе навантаження	33	33
Всього	29,5+3	28,5+3
Разом	32,5	31,5

Таблиця 2 до освітньої програми

Перелік навчальних програм для учнів закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня

(затверджені наказами МОН від 23.10.2017 № 1407 та від 24.11.2017 № 1539)

№ п/п	Назва навчальної програми	Рівень вивчення
1.	Українська мова Українська література	Профільний рівень Рівень стандарту «Затверджено МОН України», наказ від 23.10.2017 №1407
2.	Біологія і екологія	Рівень стандарту «Затверджено МОН України», наказ від 23.10.2017 №1407
3.	Всесвітня історія	Рівень стандарту «Затверджено МОН України», наказ від 23.10.2017 №1407
4.	Географія	Рівень стандарту «Затверджено МОН України», наказ від 23.10.2017 №1407
5.	Громадянська освіта (інтегрований курс)	Рівень стандарту «Затверджено МОН України», наказ від 23.10.2017 №1407
6.	Зарубіжна література	Рівень стандарту «Затверджено МОН України», наказ від 23.10.2017 №1407
7.	Захист України	Оновлена навчальна програма на 2024-2025 н.р.
8.	Інформатика	Рівень стандарту «Затверджено МОН України», наказ від 23.10.2017 №1407
9.	Історія України	Рівень стандарту «Затверджено МОН України», наказ від 23.10.2017 №1407
10.	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	Рівень стандарту «Затверджено МОН України», наказ від 23.10.2017 №1407
11.	Біологія і екологія	Рівень стандарту «Затверджено МОН України», наказ від 23.10.2017 №1407

12.	Фізика і астрономія	Рівень стандарту «Затверджено МОН України», наказ від 23.10.2017 №1539
13.	Фізична культура	Рівень стандарту «Затверджено МОН України», наказ від 23.10.2017 №1407
14.	Хімія	Рівень стандарту «Затверджено МОН України», наказ від 23.10.2017 №1407